

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Právní úprava ochrany utajovaných informací
v České republice**

Eva Dohnalová

©2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eva Dohnalová

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Litoměřice

Název práce

Právní úprava ochrany utajovaných informací v České republice

Název anglicky

Legal regulation of protection of classified information in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je identifikovat nejčastěji zjištěné nedostatky při kontrolách týkajících se ochrany utajovaných informací. Výsledkem zkoumání bude nalézt konkrétní řešení a navrhnout opatření pro předcházení případných nedostatků v ochraně těchto informací zjištěných při kontrolách.

Metodika

Pro zpracování teoretické části bakalářské práce bude využita metoda shromažďování podkladů, analýza právních norem, předpisů a odborných publikací platných pro ČR.

Praktická část bude vycházet z analýzy relevantních dat a vyhodnocení konkrétních zjištěných nedostatků při kontrolách ochrany utajovaných informací. V závěru bude navrženo vhodné řešení k minimalizaci nedostatků v ochraně těchto informací zjištěných při kontrolách.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Ochrana, utajovaná informace, Národní bezpečnostní úřad, stupeň utajení, administrativní bezpečnost, personální bezpečnost, fyzická bezpečnost, utajovaný dokument, zpracovatel utajované informace.

Doporučené zdroje informací

DUŠAN HENDRYCH A KOLEKTIV, Správní právo – obecná část, C. H. Beck, 2016, 570 s., ISBN: 978-80-7400-624-1

JAN DVOŘÁK/JIŘÍ CHROBÁK, Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, komentář, Wolters Kluwer, 2018, 480 s., ISBN: 978-80-7598-016-8

JUDr. ADAM FUREK, Mgr. LUKÁŠ ROTHANZL, Zákon o svobodném přístupu k informacím a předpisy související – komentář, Linde Praha 2012, 1032 s., ISBN 978-80-7201-868-0

PETR FÍK, Metodika správy utajovaných informací, Institut pro správu dokumentů, z. s., Praha 2020, 250 s., ISBN: 978-80-907792-0-4

prof. JUDr. DUŠAN HENDRYCH, CSc., Právníký slovník, C. H. Beck, Praha 2001. 1459 s., ISBN 978-80-7400-059-1

sbírka zákonů ČR, ročník 2005, částka 143 ze dne 18. října 2005, Zákon č. 412/2005 o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

VLADIMÍR SLÁDEČEK, OLGA POUPEŘOVÁ A KOLEKTIV, Správní právo – zvláštní část, LEGES, s. r. o., 416 s., ISBN: 978-80-7212-80-6

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Daniela Světlíková

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 10. 10. 2021

JUDr. Jana Borská, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Právní úprava ochrany utajovaných informací v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 10. března 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Daniele Světlíkové za vedení, cenné rady, ochotný a trpělivý přístup a za čas věnovaný při odborném vedení bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat bezpečnostnímu řediteli Ing. Bc. Jiřímu Bednářovi a vedoucí oddělení bezpečnosti Ing. Janě Vorlíčkové za poskytnutá interview. Největší poděkování patří mé rodině, hlavně manželovi a dětem za pochopení, toleranci, trpělivost a podporu, kterou měli po celou dobu mého studia.

Právní úprava ochrany utajovaných informací v České republice

Abstrakt

Předkládaná bakalářská práce zpracovaná na téma „Právní úprava ochrany utajovaných informací v České republice“ poskytuje ucelený náhled do právního a institucionálního systému zabezpečení utajovaných informací, a to jak v rovině teoretické, tak v rovině vlastní praxe.

Vytyčeným hlavním cílem je posoudit úroveň implementace právních předpokladů/požadavků do praxe, a to v intencích vyhodnocení nejčastějších nedostatků při zabezpečování ochrany utajovaných informací, zjištěných kontrolními orgány, a navržení případných odpovídajících opatření k jejich předcházení.

Teoretická část bakalářské práce začíná krátkým náhledem do historie samé problematiky ochrany utajovaných informací a jejího vývoje. Navazuje nezbytným výkladem užívané terminologie a přehledem souvisejících právních předpisů. Následuje podrobný rozbor platného a účinného právního rámce, který zahrnuje, mimo jiné, práva a povinnosti dotčených subjektů, institucionální zajištění, a je završen přehledem sankčních opatření.

Praktická část je doplněna v úvodní podkapitole o informace k procesnímu postupu zajištění přístupu k utajované informaci stupně utajení „Vyhrazené“. Následuje přehled a proces zpracování dat, které poskytl kontrolní orgán ke zjištěným pochybením v oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací, a to co do statistiky a věcného obsahu za posuzované období. V neposlední řadě jsou zde k dané problematice zadokumentovány strukturované rozhovory s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací.

Předkládaná bakalářská práce je završena výsledným resumé zjištěného a návrhy případných odpovídajících opatření.

Klíčová slova: ochrana, utajovaná informace, Národní bezpečnostní úřad, stupeň utajení, administrativní bezpečnost, personální bezpečnost, fyzická bezpečnost, utajovaný dokument, zpracovatel utajované informace

Legal regulation of protection of classified information in the Czech Republic

Abstract

This bachelor thesis is on the topic of “*Legal regulation of protection of classified information in the Czech Republic*”. This thesis presents a comprehensive view of the legal and institutional system and is focused on the security of classified information. The views presented are not only theoretical but also derived from the author’s own experiences.

The main aim is to assess the level of implementation of the legal requirements already in place. It is the intention of this thesis to evaluate the most common deficiencies were found by the control authority. Moreover, the aim of the thesis is to propose potential and appropriate changes to the system.

The theoretical part of the bachelor thesis contains a short historical account which is focuses on the development of the protection of classified information. In order to get a better understanding, the next part of the thesis contains necessary terminology related to legislation. Moreover, there is a detailed analysis of the current legal framework, which includes the rights and obligations of particular entities and institutional ensuring. The final section of this part is a detailed analysis which includes an overview of penalties for violations.

The introduction of the practical part includes information about the procedures for obtaining access to classified information, especially those classified as “RESTRICTED”. The next part of the bachelor thesis is focused on an overview and data analysis of detected errors in the area of classified information protection, in terms of statistics and factual content for the period under consideration. The data set was provided by the control authority. The final part consists of structured interviews with experts who testify to the problems with the protections of classified information.

The submitted bachelor thesis is concluded with a summary of findings and proposals for appropriate measures.

Keywords: protection, classified information, National Security Authority, classification level, administrative security, personnel security, physical security, classified document, author of classified information.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická část práce	15
3.1 Historie.....	15
3.2 Základní pojmy	16
3.3 Informace a právo přístupu k utajovaným informacím.....	17
3.4 Právní úprava v České republice.....	17
3.4.1 Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.....	17
3.4.2 Zákon č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti	19
3.4.3 Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací.....	19
3.4.4 Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků	19
3.4.5 Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací	19
3.4.6 Vyhláška č. 405/2011 Sb., o průmyslové bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů 20	
3.4.7 Vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti.....	20
3.5 Újmy a nevýhodnosti zájmu České republiky	20
3.5.1 Mimořádně vážná újma	21
3.5.2 Vážná újma	21
3.5.3 Prostá újma	21
3.5.4 Nevýhodné pro zájmy České republiky.....	21
3.6 Stupně utajení.....	21
3.7 Druhy zajištění ochrany utajovaných informací	22
3.7.1 Personální bezpečnost.....	22
3.7.2 Průmyslová bezpečnost.....	24
3.7.3 Administrativní bezpečnost	25
3.7.4 Fyzická bezpečnost.....	26
3.7.5 Bezpečnost informačních a komunikačních systémů	27
3.7.6 Kryptografická ochrana	27
3.8 Zvláštní přístup k utajovaným informacím	27
3.9 Jednorázový přístup k utajované informaci	28

3.10	Mimořádný přístup k utajované informaci.....	28
3.11	Povinnosti při ochraně utajovaných informací	29
3.11.1	Povinnosti fyzické osoby, která je držitelem osvědčení fyzické osoby....	29
3.11.2	Povinnosti odpovědné osoby	29
3.11.3	Povinnosti podnikatele, který je držitelem osvědčení podnikatele.....	30
3.11.4	Povinnosti podnikatele, který učinil prohlášení podnikatele	30
3.11.5	Povinnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které mají přístup k utajované informaci, a orgánu státu.....	30
3.11.6	Povinnosti při ochraně průmyslového vlastnictví.....	30
3.12	Bezpečnostní ředitel.....	31
3.13	Personální projekt.....	31
3.14	Bezpečnostní způsobilost	32
3.14.1	Citlivé činnosti a bezpečnostní způsobilost	32
3.15	Bezpečnostní řízení	32
3.15.1	Lhůty bezpečnostního řízení.....	33
3.15.2	Zahájení bezpečnostního řízení	33
3.15.3	Svědék.....	34
3.15.4	Pohovor.....	35
3.15.5	Znalec.....	35
3.15.6	Přerušování bezpečnostního řízení	36
3.15.7	Zastavení bezpečnostního řízení.....	36
3.15.8	Rozklad	37
3.16	Národní bezpečnostní úřad.....	37
3.17	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost	38
3.18	Kontrola.....	38
3.19	Kontrola činnosti NBÚ	39
3.20	Přestupky.....	39
3.20.1	Přestupky fyzické osoby	40
3.20.2	Přestupky právnické osoby	40
3.20.3	Přestupky podnikatele.....	40
4	Praktická část práce.....	41
4.1	Přístup k utajovaným informacím ve stupni utajení Vyhrazené	41
4.2	Kontrolní činnost a statistické přehledy	43
4.2.1	Rok 2010.....	44
4.2.2	Rok 2011.....	45
4.2.3	Rok 2012.....	47
4.2.4	Rok 2013.....	48
4.2.5	Rok 2014.....	49
4.2.6	Rok 2015.....	51
4.2.7	Rok 2016.....	52

4.2.8	Rok 2017.....	53
4.2.9	Rok 2018.....	55
4.2.10	Rok 2019.....	56
4.2.11	Rok 2020.....	57
4.2.12	Rok 2010-2020	58
4.3	Zjištěné nedostatky z kontrolní činnosti	59
4.3.1	Obecné nedostatky	59
4.3.2	Nedostatky z oblasti personální bezpečnosti	60
4.3.3	Nedostatky z oblasti administrativní bezpečnosti.....	61
4.3.4	Nedostatky z oblasti fyzické bezpečnosti	63
4.3.5	Nedostatky z oblasti průmyslové bezpečnosti	63
4.3.6	Nedostatky z oblasti informačních a komunikačních systémů	64
4.3.7	Nedostatky z oblasti kryptografické ochrany	64
4.4	Strukturované rozhovory s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací	64
5	Zhodnocení a doporučení	69
5.1	Statistická analýza a její vyhodnocení	69
5.2	Zjištěné nedostatky z kontrolní činnosti a případné příčiny	70
5.3	Doporučení a návrh řešení	72
6	Závěr.....	74
7	Seznam použitých zdrojů	76
7.1	Knižní publikace	76
7.2	Internetové zdroje.....	76
7.3	Právní předpisy.....	79
8	Seznam tabulek, grafů a zkratk	81
8.1	Seznam tabulek	81
8.2	Seznam grafů.....	81
8.3	Seznam použitých zkratk.....	81
	Přílohy	81

1 Úvod

Tématem bakalářské práce je „Právní úprava ochrany utajovaných informací v České republice“. Institut ochrany utajovaných informací a schopnost jej zabezpečit na nezbytné úrovni nabývá v současné době na stále vyšší důležitosti, neboť je úzce spjat s bezpečností, fenoménem dnes skloňovaným na úrovni nejen národní, evropské, ale i celosvětové. Vyzrazení utajované informace nebo její zneužití může v konečném důsledku mít za následek až mimořádně vážnou újmu na zájmu ČR, kterou lze spatřovat např. v bezprostředním ohrožení svrchovanosti ČR či jejích demokratických základů, v rozsáhlých ztrátách na lidských životech, v mimořádně vážném poškození ekonomiky ČR či bojeschopnosti ozbrojených sil ČR, NATO atd.¹

Možné fatální dopady selhání ochrany utajovaných informací zde příkladmo uvedené, a to se všemi společenskými a osobními důsledky, si v plném rozsahu plně uvědomuje a připouští pouze úzký okruh lidské populace. Tato skutečnost je zjevně dána nízkým povědomím a nízkým zájmem široké laické veřejnosti, a dokonce i odborné veřejnosti, o problematiku jako takovou. Nicméně je nutno dodat, že jistou mírou související lhostejnosti, nepochopení, odmítání ochrany utajovaných informací či snižování její důležitosti v očích veřejnosti je zapříčiněno také její negativní, mnohdy účelovou, mediální publicitou.

Pro účely této práce je nezbytné uvést, resp. vydefinovat jistý okruh osob, který se o ochranu utajovaných informací „zajímá“ a případné důsledky jejího selhání si plně uvědomuje. Tento okruh osob lze zjednodušeným pohledem vymezit na ty, jejichž zájmem je tento institut rozvíjet, chránit a využívat plně v souladu s nastavenými principy a jeho primárním účelem, a na ty, jejichž jednání (ať už nedbalostní či cílené) vede k narušení ochrany utajovaných informací, tedy k jejich vyzrazení nebo zneužití.

Je to právě systém ochrany utajovaných informací, který za předpokladu, že je řádně nastaven a spravován, nás a samozřejmě naši společnost chrání před možným vyzrazením utajovaných informací či jejich zneužitím, a tím i před případnými fatálními dopady. A nutno poznamenat, že laický pohled na relativně jednoduchý přístup k inkriminovaným informacím a jejich zneužití, často umocněný již zmíněnou negativní účelovou publicitou, zde opravdu není na místě.

¹ Podrobněji: § 3 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 143.

Již samotné splnění zákonem stanovených podmínek a související proces s cílem obdržet doklad (Oznámení či Osvědčení) primárně nezbytný pro přístup k utajované informaci, je jistým „odhalením sebe sama až na kost“ po stránce osobní, finanční, majetkové atd. před příslušným orgánem. Proces prověření žadatele je a musí být důkladný, zahrnuje reálné bezpečnostní aspekty, a je tak i časově náročný a výsledek je nejistý.

System ochrany utajovaných informací doplňují samozřejmě další prvky, kroky přijímané odpovědnou osobou², oprávněnými osobami a držiteli utajovaných informací, a to i za pomoci technických prostředků, elektronických zařízení a elektronických opatření.

Téma „Právní úprava ochrany utajovaných informací v České republice“ jsem pro svou bakalářskou práci zvolila záměrně už proto, že samotná ochrana utajovaných informací a schopnost ji zabezpečit na nezbytné úrovni nabývá na stále vyšší důležitosti na národní i mezinárodní úrovni a její právní úprava je závazná pro veřejný i soukromý sektor této společnosti, a přesto pro její řádné uchopení a výklad neexistuje mnoho dostupných zdrojů.

Samotné problematice ochrany utajovaných informací se profesně věnuji více než 17 let a analýza související platné právní úpravy a její popis je tak pro mne do jisté míry osobní výzvou.

Při zpracování bakalářské práce je primárně čerpáno ze zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů a dalších souvisejících předpisů.

V práci je zachycen právní stav ke dni 31. 12. 2021.

² Podrobněji: § 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 143.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku ochrany utajovaných informací v České republice, která vychází ze zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů³, a dalších souvisejících předpisů.

Vytyčeným hlavním cílem závěrečné práce je posoudit úroveň implementace právních předpokladů/požadavků do praxe, a to v intencích vyhodnocení nejčastějších nedostatků při zabezpečování ochrany utajovaných informací, zjištěných kontrolními orgány, a navržení případných odpovídajících opatření k jejich předcházení.

2.2 Metodika

Vyjma vyslovených závěrů bude bakalářská práce rozdělena do dvou hlavních částí, a to části teoretické a části praktické, přičemž část teoretická poskytne ve svém úvodu krátký náhled do historie samé problematiky ochrany utajovaných informací a jejího vývoje a bude pokračovat podrobným rozbohem platného a účinného právního rámce, který zahrnuje, mimo jiné, práva a povinnosti dotčených subjektů, institucionální zajištění, a je završen přehledem sankčních opatření.

V návaznosti na uvedené lze konstatovat, že teoretická část bude mít rešeršní charakter a na samotném začátku bude použita metoda sběrného charakteru, konkrétně výběr vhodných zdrojů, informací a podkladových materiálů, které budou následně analyzovány a pro potřebu práce interpretovány. Je vhodné na začátku zdůraznit, že k samotné problematice utajovaných informací neexistuje mnoho potencionálních zdrojů, literárních pramenů. V teoretické části tak budou primárně analyzovány a interpretovány jednotlivé části dotčeného zákona a dalších souvisejících předpisů, které jsou nedílnou součástí ochrany utajovaných informací. Provádějící vyhlášky se věnují jednotlivým typům ochrany utajovaných informací.

Pro jasné vymezení rozsahu, resp. pro upřesnění zpracovaného tématu „právní úpravu ochrany utajovaných informací v České republice“, je nutno doplnit, že práce se nebude

³ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, In.: Sbírka zákonů, rok 2005, částka 143.

podrobněji zabývat právní úpravou ochrany utajovaných informací v České republice, jejichž původcem nebo zpracovatelem je fyzická, právnická osoba nebo orgán veřejné moci vystupující v pozici orgánu Evropské unie (dále jen „EU“) či Severoatlantické aliance (dále jen „NATO“), tedy nebudou v ní podrobněji zahrnuty aspekty tzv. problematiky cizí moci - EU a NATO.

Praktická část bude v úvodní podkapitole doplněna o informace k procesnímu postupu zajištění přístupu k utajované informaci stupně utajení „Vyhrazené“. Následně bude zaměřena na závěry příslušných kontrolních orgánů ke zjištění pochybením v oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací, a to co do statistiky a věcného obsahu za posuzované období. V neposlední řadě budou k dané problematice zajištěny strukturované rozhovory s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací.

V kontextu s uvedeným a s vytyčeným cílem zpracovávaného tématu pro případovou studii k této práci budou stanoveny jednotlivé úrovně posouzení/vyhodnocení příčin zjištěných pochybení – nezávislé proměnné, které jsou determinovány subjektem hodnocení (délkou praxe v oboru, úrovní podílu na zabezpečování ochrany utajovaných informací), hodnocenou oblastí ochrany utajovaných informací, závaznými právními předpisy.

Na konci případové studie bude provedena analýza jednotlivých výstupů a následná komparace, která poslouží k vyslovení závěrů a vytyčení případných adekvátních opatření.

Zdroji dat, s ohledem na vymezené determinanty případové studie, budou výroční zprávy věcně příslušného kontrolního orgánu za stanovené období, dotčené právní předpisy a dále přímé pozorování a účastenství. Za účelem minimalizace subjektivnosti řešitelky, jako osoby přímo podílející se na zabezpečování ochrany utajovaných informací, budou data dále čerpána ze strukturovaných interview s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací.

3 Teoretická část práce

3.1 Historie

Už od samého začátku, kdy lidstvo začalo používat řeč, písmo a následně další, už moderní komunikační prostředky, bylo zřejmé, že určité informace není vhodné a ani žádoucí šířit do většího okruhu osob. Ať se to týkalo ze začátku pouze o informace charakteru, kde jsou loviště, naleziště vzácných kovů nebo jakou velikost má vojsko sousedního státu či složení konkrétního výrobku.

Studiem a hledáním v historických dokumentech nebyla zjištěna žádná zmínka o utajované skutečnosti nebo informaci jako takové, nýbrž se zde hovoří o tajemství, popř. tajnostech. Do roku 1918 byla česká země součástí habsburské monarchie a neexistoval stěžejní zákon, který by tuto problematiku upravoval. Znění paragrafů kodifikovaných právních norem, jako je např. „*zrádství země, prozrazování*“ dle § 6 článku XIX. českého knižního vydání Trestního zákoníku Josefa I. z roku 1708⁴ nebo „*vyzrazení raddních a ouředních tajností*“ dle článku 12 Dílu druhého Hrdelního řádu Marie Theresie z roku 1768⁵, mělo nejspíše stejnou povahu, jako dnešní ochrana „utajovaných“ informací. Dodnes je používán pojem „tajemství“, které ovšem souvisí s lidskou činností, a to např. advokátní tajemství, listovní tajemství, lékařské tajemství nebo zpovědní tajemství apod.⁶

Zmínka o státním tajemství byla uvedena v zákoně č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, ve znění pozdějších předpisů, který řešil ohrožující zájmy republiky. Prvním zákonem, který upravuje komplexně problematiku tehdy ještě státního tajemství byl, zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství, ve znění pozdějších předpisů, který pozbyl účinnosti až dnem 31. října 1998 a nahrazen byl zákonem č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, ve znění pozdějších předpisů. Posledně zmíněným zákonem byl zřízen Národní bezpečnostní úřad (dále jen „NBÚ“), který je aktuálně ústředním správním úřadem pro oblast ochrany utajovaných informací (tč. ochrany utajovaných skutečností). „*Zákon na jednu stranu podrobně vyjmenovával oblasti ochrany, na druhou stranu nezaručoval některá základní procení práva fyzických osob. Zákon pozbyl brzy účinnosti*

⁴ ADAMOVIČ, K., SOUKUP, L. *Prameny k dějinám práva v českých zemích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. s. 183 a 189.

⁵ Tamtéž, s. 192 a 194.

⁶ SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2011, s. 149.

a nahradil jej zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů⁷.

3.2 Základní pojmy

- **utajovaná(é) informace** – informace v jakékoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči, musí splňovat materiální a formální znak. V právnickém slovníku je uvedeno „*jsou informace uvedené v seznamech utajovaných informací, které vydává vláda svým nařízením*“⁸,
- **odpovědná osoba** – dle § 1 a § 2 zákona České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů⁹, v ČR působí několik ústředních orgánů státní správy, v jejichž čele je jeden člen vlády (ministr). Další odpovědné osoby jsou citované v § 2 písm. e) bod 1-14 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. Podrobný popis odpovědných osob je uveden v příloze č. 1 této práce,
- **neoprávněná osoba** – fyzická nebo právnická osoba která nesplňuje podmínky přístupu k utajované informaci stanovené zákonem,
- **poučení** – dokument (formulář, tiskopis apod.), který podepisuje fyzická osoba před prvním přístupem k utajované informaci daného stupně utajení,
- **Oznámení** – dokument, který potvrzuje konkrétní osobě, že splnila podmínky přístupu k utajované informaci ve stupni utajení vyhrazené,
- **Osvědčení** – veřejná listina, která stvrzuje, že konkrétní osoba splnila podmínky přístupu k utajované informaci ve stupni utajení důvěrné, tajné, přísně tajné a může být poučen nebo může vykonávat citlivou činnost.

⁷ SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2011, s. 153.

⁸ HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník. 3. podstatně rozšířené vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1193.

⁹ Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky (poslední novela § 28 zákona č. 34/20021 Sb.). In.: Sbíрка zákonů, rok 1969, částka 1.

3.3 Informace a právo přístupu k utajovaným informacím

Pojem informace pochází z latinského slova in-formatio a význam slova „informace“ je velmi široký a mnohoznačný, který se používá v různých významech. Zamyslíme-li se, kde všude se s informacemi setkáváme, tak můžeme hovořit např. o oborech ekonomie, informatiky, biologie, knihovnictví a pokaždé chápeme výraz slova jinak.

Zájem na přístupu k utajovaným informacím je ztížen, omezen zákonem, jelikož se jedná o právo relativní¹⁰, i když je uvedeno v Listině základních práv a svobod v čl. 17 odst. 1 „*Svoboda projevu a právo na informace zaručeny*“ a dále je v odst. 4 „*Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti*“¹¹.

Ani nelze vyžadovat utajované informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím dle § 7 „*je-li požadovaná informace v souladu s právními předpisy označena za utajovanou informaci, k níž žadatel nemá oprávněný přístup, povinný subjekt ji neposkytne*“¹².

3.4 Právní úprava v České republice

Aktuální právní úpravu ochrany utajovaných informací v ČR upravuje zákon č. 412/2005 Sb. o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související a provádějící právní předpisy v platném a účinném znění.

3.4.1 Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Dne 21. září 2005 byl přijat zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti (dále jen „zákon“), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 2006 a je stále v platnosti. Zákon v § 1 „...*upravuje zásady pro stanovení informací jako*

¹⁰ Hendrych, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2016. s. 455.

¹¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In.: Sběrka zákonů, rok 1993, částka 1.

¹² FUREK, A., ROTHANZL, L. *Zákon o svobodném přístupu k informacím a související předpisy: komentář*. Praha: Linde, 2011. s. 295.

informací utajovaných, podmínky pro přístup k nim a další požadavky na jejich ochranu, zásady pro stanovení citlivých činností a podmínky pro jejich výkon a s tím spojený výkon státní správy“¹³.

Vydání nového zákona bylo nutností a zefektivnění, protože od samotného začátku platnosti zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, ve znění pozdějších předpisů, neposkytoval soudní ochranu pro případ, kdy NBÚ odmítl vydat osvědčení opravňující seznamovat se s utajovanými skutečnostmi. Na toto bylo několikrát upozorňováno ze strany Ústavního soudu. Cílem změny bylo i sladění národní právní úpravy s mezinárodními předpisy a předpisy EU a NATO¹⁴.

Zákon je členěn na devět částí a obsahuje 161 paragrafů:

- část první – Základní ustanovení (§ 1 až § 2) – je tvořena dvěma paragrafy, ve kterých se vymezují pojmy a definice,
- část druhá – Ochrana utajovaných informací (§ 3 až § 79) – obsahuje 12 HLAV (úvodní ustanovení, personální bezpečnost, průmyslová bezpečnost, administrativní bezpečnost, fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních a komunikačních systémů, ochrana utajovaných informací při zpracování v elektronické podobě v zařízení, které není součástí informačního nebo komunikačního systému, kryptografická ochrana, certifikace, osvědčení fyzické osoby, osvědčení podnikatele, zvláštní přístup a zprošťování mlčenlivosti, povinnosti při ochraně utajovaných informací, poskytování utajovaných informací v mezinárodním styku,
- část třetí – Bezpečnostní způsobilost (§ 80 až § 88) – určuje podmínky za kterých lze vydat doklad o bezpečnostní způsobilosti,
- část čtvrtá – Bezpečnostní řízení (§ 89 až § 135) – obsahuje 5 HLAV, které zahrnují obecná ustanovení, průběh řízení, rozklad a soudní přezkum, soudní přezkum a dále závěrečné ustanovení a zmocňovací ustanovení,
- část pátá – Výkon státní správy (§ 136 až § 142) – upravuje povinnosti a působnost státní správy, konkrétně NBÚ, Národní úřad pro kybernetickou bezpečnost (dále jen „NÚKIB“), zpravodajské služby, Ministerstvo vnitra a Policie ČR,
- část šestá – Kontrola (§ 143 až § 144) – definuje podmínky státního dozoru,

¹³ Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sbíрка zákonů, rok 2005, částka 143.

¹⁴ Hendrych, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2016. s. 455.

- část sedmá – Kontrola činnosti Úřadu (§ 145 až § 147) – zakotvuje kontrolu činnosti NBÚ,
- část osmá – vymezuje Přestupky (§ 148 až § 156),
- část devátá – obsahuje Přechodná a závěrečná ustanovení (§ 157 až § 161).

3.4.2 Zákon č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

Zákon č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, zakotvuje související legislativní změny v dalších dotčených právních předpisech, přičemž zavádí úpravu konkrétních ustanovení definovaných norem.

3.4.3 Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací

Zásadním prováděcím právním předpisem je nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 522/2005 Sb.“), a který z hlediska věcné působnosti zákona stanoví, které informace jsou utajovanými. Původce informace má za povinnost klasifikovat informaci stupněm utajení. V přílohách tohoto nařízení jsou seznamy utajovaných informací.

3.4.4 Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků

Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 528/2005 Sb.“), stanoví bodové ohodnocení jednotlivých opatření fyzické bezpečnosti, nejnižší míru zabezpečení zabezpečené oblasti a jednacích oblastí, základní metodu hodnocení rizik, další požadavky na opatření fyzické bezpečnosti a náležitosti certifikace technického prostředku.

3.4.5 Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací

Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 529/2005 Sb.“) podrobně

upravuje manipulaci a úpravu s utajovanými dokumenty. V přílohách vyhlášky jsou uvedeny vzory dokumentů, administrativních pomůcek a vysvětlení k nim.

3.4.6 Vyhláška č. 405/2011 Sb., o průmyslové bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 405/2011 Sb., o průmyslové bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 405/2011 Sb.“), upravuje podmínky přístupu pro podnikatele k utajovaným informacím a stanovuje vzory používané v oblasti průmyslové bezpečnosti.

3.4.7 Vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti

Vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 363/2011“), upravuje vzory v oblasti personální bezpečnosti a bezpečnostní způsobilosti.

3.5 Újmy a nevýhodnosti zájmu České republiky

Zájmem ČR je zachování její ústavnosti, svrchovanosti a územní celistvosti, zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti, mezinárodních závazků a obrany, ochrana ekonomiky a ochrana života nebo zdraví fyzických osob je uvedeno v § 2 písm. b) zákona.

Ve smyslu § 3 odst. 1 zákona se újmou zájmu ČR rozumí poškození nebo ohrožení zájmu ČR, které vzniknou vyzrazením nebo zneužitím utajované informace. Podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu se újma člení na mimořádně vážnou újmu, vážnou újmu a prostou újmu (definování újmy s odpovídajícím stupněm utajení viz příloha č. 2).

Samotné vysvětlení podstaty újmy („škoda“, „poškození“, „narušení“...) je autonomní, nelze jim přikládat stejný význam, jaký mají odpovídající výrazy v jiných právních předpisech. Pojem „značná škoda“ se váže k finanční nebo měnové oblasti, nelze ji tedy vykládat jako zmenšení majetku o hodnotu rovnou nebo větší 500.000,- Kč, jak chápe značnou škodu trestní zákoník. Ovšem podle zákona je nesprávné přidělení stupně utajení přestupkem. Významu jednotlivých újem lze pochopit pouze v jejich významu v běžném jazyce a porovnání ve všech kategoriích¹⁵.

¹⁵ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 35 a 36.

3.5.1 Mimořádně vážná újma

V případě vyzrazení utajované informace neoprávněné osobě nebo její zneužití může mít za následek např. bezprostřední ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti, dlouhodobé poškození ekonomiky, narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti ČR. Vyzrazením takových informací může způsobit i rozsáhlé ztráty na životech, a proto jsou takové informace klasifikovány nejvyšším stupněm utajení. Tato újma je upravena v § 3 odst. 2 zákona.

3.5.2 Vážná újma

Vážná újma je klasifikována nižším stupněm utajení než při mimořádné újmě, ale vyzrazení či zneužití utajovaných informací má za následek rovněž katastrofální, fatální až neblahý následek pro ČR, ať je to např. ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti, vážné zvýšení mezinárodního napětí nebo i ztráty na lidských životech. Vážná újma je zakotvena v § 3 odst. 3 zákona.

3.5.3 Prostá újma

Prostá újma rovněž vzniká vyzrazením nebo zneužitím utajovaných informací, a to může mít za následek např. ohrožení bezpečnosti jednotlivce, zhoršení vztahů ČR s cizí mocí, závažné narušení ekonomických zájmů apod. Klasifikace utajované informace u prosté újmy není, tak přísná, jako u předchozích, ale bez platného osvědčení se s nimi nelze seznámit. Klasifikace prosté újmy je uvedena v § 3 odst. 4 zákona.

3.5.4 Nevýhodné pro zájmy České republiky

Zneužití nebo vyzrazení těchto utajovaných informací nemá takové fatální či život ohrožující následky, jako u předchozích újem, ale přesto se ČR musí „poprat“ s následky např. narušení, poškození či zmaření zájmu státu. Nadále platí, že jakékoliv utajované informace je nutné chránit před neoprávněnou osobou, i když jsou vedeny pod nejnižším stupněm utajení. Nevýhodné pro zájmy ČR upravuje § 3 odst. 5 zákona.

3.6 Stupně utajení

Utajované informace v ČR jsou tvořeny 4 stupni utajení, jejich určení je závislé na závažnosti poškození nebo ohrožení zájmů ČR. Základem je předvídaní, typování,

co by se mohlo stát, kdyby informace byly vyraženy nebo zneužity neoprávněnou osobou, proto jsou stanoveny újmy, podle kterých se klasifikují stupně utajení.

Stupně utajení platné pro Českou republiku dle zákona řazené sestupně:

- Přísně tajné,
- Tajné,
- Důvěrné,
- Vyhrazené,

Příslušný stupeň utajení stanovuje původce (ten, u koho utajovaná informace vznikla) utajované informace, který nese zodpovědnost za jeho správnost (např. za stanovení stupně utajení na základě způsobené újmy viz příloha č. 2).

3.7 Druhy zajištění ochrany utajovaných informací

Ochrana utajovaných informací je zabezpečována různými způsoby. Jednotlivé druhy (způsoby) ochrany mají své obtíže, ať jsou to materiální (trezory, EZS – elektronické zabezpečovací systémy apod.), objektové (místnosti s okny opatřené mříží nebo místnosti bez mříží atd.), ale v tomto případě jsou to hlavně ekonomické, platí v zásadě to, že čím vyšší stupeň utajení, tím vyšší jsou náklady na její zabezpečení.

Celkem je zákonem uváděno šest druhů bezpečnosti, které dohromady tvoří celek, podle kterých lze nakládat s utajovanými informacemi, aniž by došlo k jejich vyrazení či zneužití. Musí se vždy posuzovat komplexně, jedna bez druhé by nedávala smysl, proto nelze konstatovat, že např. administrativní bezpečnost je ta nejdůležitější. Základ je tvořen vždy personální bezpečností, bez které by nemohl proběhnout výběr budoucích oprávněných osob.

3.7.1 Personální bezpečnost

Podstatou personální bezpečnosti je výběr fyzických osob, které mají přístup k utajovaným informacím, ověřování podmínek pro jejich přístup k utajovaným informacím, jejich výchova a ochrana¹⁶.

¹⁶ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 39–40.

Podmínky ověření, které musí fyzická osoba splnit, aby byla osobou oprávněnou pro jednotlivé stupně utajení.

Tabulka 1 – Podmínky přístupu fyzické osoby k utajované informaci

Podmínky	Vyhrazené /Oznámení/	Důvěrné, Tajné, Přísně Tajné /Osvědčení/
svéprávnost	✓	✓
věk minimálně 18 let	✓	✓
bezúhonnost	✓	✓
státní občanství ČR nebo země EU a NATO	-	✓
osobní způsobilost	-	✓
bezpečnostní spolehlivost	-	✓

Zdroj: převzato, NBÚ (2021)¹⁷

Z tabulky vyplývá, že pokud chce fyzická osoba mít přístup k utajovaným informacím stupně utajení důvěrné a vyšší, musí splnit vůči NBÚ náročnější předpoklady. Samozřejmě, že je vše v souladu s principem svobodné volby povolání, neboť každý jedinec se může rozhodnout, které povolání a za jakých podmínek bude vykonávat.

Jednotlivé vysvětlení pojmů z výše uvedené tabulky:

- svéprávnost – podmínka svéprávnosti se prokazuje prohlášením fyzické osoby o svéprávnosti (formulář je přílohou č. 1 k vyhlášce č. 363/2011 Sb.),
- bezúhonnost – podmínka bezúhonnosti se prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů a v případě cizince i obdobným dokladem státu, jehož je cizinec stáním příslušníkem, jako i státu, v němž cizinec pobýval nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců,
- osobní způsobilost – podmínka osobní způsobilosti se ověřuje na základě prohlášení k osobní způsobilosti, popř. i znaleckým posudkem o osobní způsobilosti, kdy zákon

¹⁷ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Obecně k personální bezpečnosti* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/ochrana-utajovanych-informaci/personalni-bezpecnost-oznameni-pro-v-osvedceni-d-t-pt-certifikaty/1043-obecne-k-personalni-bezpecnosti/>.

přesně stanoví podmínky k jeho vypracování (formulář je přílohou č. 2 k vyhlášce č. 363/2011 Sb.),

- bezpečnostní spolehlivost – splňuje fyzická osoba, u níž není zjištěno bezpečnostní riziko (výčet bezpečnostních rizik viz příloha č. 2).

Zásada „need to know“ (volný překlad - „potřebuje znát“) je chápána ve smyslu zákona tak, že osoba potřebuje znát informace pro výkon své funkce, tzn. přesně musí být definováno, které služební či pracovní místo má požadavek na utajované informace (jeden ze čtyř stupňů¹⁸). Pouhé držení oznámení nebo osvědčení neopravňuje fyzickou osobu k tomu, že se může seznamovat s kteroukoliv utajovanou informací. Jednou z povinností danou zákonem je vést a zpracovávat „Přehled a míst a funkcí, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím“, navíc musí být dodržena podmínka „need to know“¹⁹.

3.7.2 Průmyslová bezpečnost

Upravuje podmínky přístupu podnikatele k utajované informaci a formy přístupu podnikatele k utajované informaci (nejedná se o fyzickou osobu), přičemž i zde musí být naplněn zákonný předpoklad, že podnikatel nezbytně k výkonu své činnosti potřebuje mít přístup k utajovaným informacím.

Pokud se chce podnikatel seznamovat s utajovanými informacemi ve stupni utajení vyhrazené, musí NBÚ předložit „písemné prohlášení podnikatele“, že je schopen zabezpečit ochranu utajovaných informací. Platnost tohoto prohlášení je 5 let ode dne, kdy bylo vydáno.

NBÚ zahájí bezpečnostní řízení, pokud se chce podnikatel seznamovat s utajovanými informacemi ve stupni utajení důvěrné a vyšší. U podnikatele se posuzuje ekonomická stabilita a další zákonné podmínky. Po splnění všech podmínek je podnikateli vydáno „osvědčení podnikatele“.

¹⁸ Podrobněji: § 6 odst. 1 a § 11 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sbíрка zákonů, rok 2005, částka 143.

¹⁹ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 54–56.

Platnost osvědčení podnikatele od data jeho vydání pro jednotlivé stupně utajení je:

- Důvěrné je 9 let,
- Tajné 7 let a
- Přísně tajné 5 let.

Před ukončením platnosti stávajícího osvědčení je podnikatel povinen písemně požádat NBÚ o nové osvědčení podnikatele, a to ve lhůtě nejméně:

- 7 měsíců pro stupeň utajení Důvěrné,
- 9 měsíců pro stupeň utajení Tajné a
- 11 měsíců pro stupeň utajení Přísně tajné.

Pokud podnikatel tyto lhůty nedodrží, je povinen podat novou kompletní žádost podnikatele dle § 96 odst. 1 zákona²⁰.

3.7.3 Administrativní bezpečnost

Slouží k identifikaci utajované informace. Administrativní bezpečnost je definována ve smyslu § 5 písm. c zákona jako systém opatření, který má na starosti tvorbu, příjem, evidenci, zpracování, přepravu, ukládání, odtajňování, vyřazování, skartaci, archivaci utajovaných dokument či jiné formy manipulace²¹.

Utajovaná informace musí být zaevidována v administrativních pomůckách (např. jednacích protokol, manipulační kniha, doručovací kniha apod.), a to pod číslem jednacím jehož skladba je upravena prováděcí vyhláškou. Vždy musí být ze zápisu patrné, kde se písemnost nachází, popř., kdo se s ní seznámil. Přenos je možný pro všechny stupně utajení, a to jen v uzavřených schránkách či obalech. Do stupně utajení Důvěrné lze využít k odeslání poštu, ale za předpokladu dodržení zvláštních postupů, které jsou specifikovány ve vyhlášce č. 529/2005 Sb. Utajované informace stupně Tajné a vyšší se převáží pouze se souhlasem nadřízeného a převoz vykonávají dvě osoby. Tyto dokumenty nelze přepravovat veřejnou hromadnou dopravou, z uvedeného jsou vyloučeny dopravy letecká, námořní a vnitrozemská lodní. Kopii, opis utajovaného dokumentu lze pouze provést na zařízení k tomu určeném tzn. kopírovacím stroji, který je pro určité stupně utajení

²⁰ K nahlédnutí: § 15 až 20 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 143.

²¹ Tamtéž. K nahlédnutí: § 21 až 23.

certifikován. U vyšších stupňů utajení jen se souhlasem původce dokumentu. Skartace je možná rovněž na certifikovaných skartovacích strojích pro konkrétní stupně utajení a za přesně stanovené podmínky legislativy. Odtajnění utajované informace nebo změna stupně utajení nastane neprodleně, když pominou důvody utajení. Mohou to být tyto důvody – stupeň utajení neodpovídají danému stupni utajení nebo byl-li stupeň utajení stanoven neoprávněně, veškeré takové změny musí být zaznamenány nejen na písemnosti (dokumentu), ale i v administrativních pomůckách, popř. původce musí obeslat veškeré adresáty utajovaného dokumentu, kteří si změnové informace vyznačí na utajovaném dokumentu²².

3.7.4 Fyzická bezpečnost

Fyzická bezpečnost tvoří systém opatření, který má zabránit nebo ztížit přístup k utajovaným informacím. Pro účely splnění fyzické bezpečnosti jsou určeny objekty, zabezpečené a jednacích oblasti²³.

Objektem je budova nebo jiný ohraničený prostor. Hranicí objektu by se definoval plášť budovy, fyzická bariéra (oplocení). V tomto objektu, ohraničeném prostoru se nachází zabezpečená oblast nebo jednacích oblast. Zabezpečená a jednacích oblast jsou ohraničené prostory objektu. Zpracování nebo ukládání utajovaných informací je možné pouze v zabezpečených oblastech příslušné kategorie nebo vyšší.

Opatřením fyzické bezpečnosti je ostraha, která kontroluje (střeží) zabezpečenou oblast, při vyšším stupni utajení střeží oblast dvě osoby. Dalším opatřením jsou režimová opatření, kterými se stanoví vstup a vjezd oprávněných osob do objektu, zabezpečených a jednacích oblastí a manipulace s klíči od oblastí. Posledním opatřením jsou technické prostředky, které mohou být certifikované nebo necertifikované, určené v závislosti na kategorii a vyhodnocení rizik. Certifikaci provádí NBÚ. Jedná o prostředky mechanické, elektronické signalizační, tísňové.

²² DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 103–113.

²³ Tamtéž, s. 114–132.

Orgány státu, právnické a podnikající fyzické osoby jsou povinni vést projekt fyzické bezpečnosti, kde jsou všechna použitá opatření vyjmenována, z toho plyne povinnost pravidelné kontroly a ověřování²⁴.

3.7.5 Bezpečnost informačních a komunikačních systémů

Tato oblast upravuje bezpečnost informačních a komunikačních systémů²⁵, ve kterých se nakládá s utajovanými informacemi. Informační systém není pouze jen hardware nebo software jednoho počítače, ale veškeré vybavení, které je schopné provádět sběr, tvorbu, zpracování ukládání nebo přenos utajovaných informací. Informační systémy musí být certifikované NÚKIB a písemně schváleny odpovědnou osobou do provozu.

Komunikační systém je systém zajišťující přenos informací mezi koncovými uživateli, který lze provozovat pouze na základě zpracovaného projektu bezpečnosti komunikačního systému schváleného NÚKIB²⁶.

3.7.6 Kryptografická ochrana

Kryptografická ochrana je systém opatření na ochranu utajovaných informací za použití specifických kryptografických metod, prostředků, materiálů a postupů²⁷.

3.8 Zvláštní přístup k utajovaným informacím

V některých případech je nezbytné seznamovat se s utajovanými informacemi v průběhu veřejnoprávních a soukromoprávních procesů. Zákon v takových případech odkazuje na zvláštní právní předpisy, které přesně stanovují okruh osob a podmínky, za kterých je možno se v trestním řízení, občanském soudním řízení, soudním řízení či správním řízení seznamovat s utajovanými informacemi, ač dotčené osoby nedisponují platným osvědčení fyzické osoby. Zákon přesně vymezuje podmínky, za kterých se určené osoby se seznámí s utajovanou informací jen v nezbytném rozsahu při uplatnění práv a plnění povinností v rámci výše uvedených řízení. K tomu, aby mohli plnit podmínky musí být řádně poučeny.

²⁴ K nahlédnutí: § 24 až 33 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 14.

²⁵ Tamtéž. K nahlédnutí: § 33a až 35a.

²⁶ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 133–139.

²⁷ Tamtéž, s. 142–160.

Zákon také definuje osoby, které nemusí mít žádnou bezpečnostní prověrku a nemusí vlastnit žádné oznámení/osvědčení, a přesto se mohou s utajovanými informacemi seznamovat tak, aby nebyl omezen výkon funkce svěřených jim na základě Ústavy nebo zákona. Nicméně také zde musí být dodržena podmínka potřeby znalosti utajované informace „need to know“²⁸.

Ve smyslu § 58 odst. 1 zákona se jedná o tyto okruhy osob:

- a) prezident republiky,
- b) poslanci a senátoři Parlamentu,
- c) členové vlády,
- d) Veřejný ochránce práv a zástupce Veřejného ochránce práv,
- e) soudci a
- f) prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu.

Dle § 58 odst. 2 zákona takové oprávnění k přístupu k seznamování se s utajovanými informacemi trvá po celou dobu výkonu funkce, ovšem přístup musí být umožněn jen v rozsahu nezbytném pro výkon dané funkce.

3.9 Jednorázový přístup k utajované informaci

NBÚ může ve výjimečných a odůvodněných případech vydat souhlas s jednorázovým přístupem k utajované informaci, a to o jeden stupeň vyšší, než na který je vydáno platné osvědčení fyzické osoby nebo i podnikatele, nejdéle však na dobu 6 měsíců. Jednorázový přístup nelze umožnit pro stupeň utajení Přísně tajné.

Na udělení jednorázového přístupu k utajované informaci není právní nárok a lze jej též osobě udělit jen jednou²⁹.

3.10 Mimořádný přístup k utajované informaci

V případě účasti ČR v ozbrojeném konfliktu v zahraničí nebo v záchranné nebo v humanitární akci v zahraničí, v případě vyhlášení válečného stavu a v případě stavu

²⁸ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 55.

²⁹ K nahlédnutí: § 59 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 14.

nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu lze umožnit přístup k utajované informaci fyzické osobě nebo podnikateli, která není držitelem osvědčení fyzické osoby nebo podnikatele anebo nedisponuje oznámením pro možnost se seznamovat s utajovanými informacemi ve stupni utajení Vyhrazené.

Tento přístup je umožněn jen takové osobě, u které neexistují žádné pochybnosti o její důvěryhodnosti a o její schopnosti utajovat informace.

V případě takového postupu je nutno, aby odpovědná osoba provedla poučení. Z důvodu naléhavosti může být poučení nahrazeno ústním seznámením dotčené osoby s právy a povinnostmi.

O využití mimořádného přístupu k utajované informaci odpovědná osoba nebo jí pověřená osoba sepíše písemný záznam, který odešle na NBÚ včetně vydaného poučení³⁰.

3.11 Povinnosti při ochraně utajovaných informací

Zákon předně definuje tzv. obecné povinnosti, mezi něž se řadí i takové povinnosti, které musí dodržovat, a to bez rozdílu, všechny osoby. Ve smyslu § 65 zákona se jedná zejména o povinnosti každého, kdo měl či má přístup k utajované informaci, zachovávat mlčenlivost anebo o povinnost každého, kdo našel utajovanou informaci, odevzdat nalezenou utajovanou informaci neprodleně na NBÚ nebo Policii ČR³¹.

3.11.1 Povinnosti fyzické osoby, která je držitelem osvědčení fyzické osoby

Nad rámec obecných povinností musí fyzická osoba neprodleně hlásit NBÚ změny údajů, které byly uvedeny v žádosti fyzické osoby, dále ztrátu nebo odcizení osvědčení fyzické osoby. Do 15 dnů odevzdat na NBÚ osvědčení fyzické osoby, které zaniklo ze zákonných důvodů. Další povinností je, účastnit se jednou ročně proškolení, které zajišťuje odpovědná osoba³².

3.11.2 Povinnosti odpovědné osoby

Odpovědná osoba má za povinnosti, jednou ročně provést proškolení fyzických osob, o kterém vede přehledy, provádět poučení fyzických osob, ověřovat splnění podmínek

³⁰ K nahlédnutí: § 60 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 143.

³¹ Tamtéž. K nahlédnutí: § 65 až 70.

³² Tamtéž. K nahlédnutí: § 66.

pro přístup fyzické osoby k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené, schvalovat informační systém do provozu a musí písemně tuto skutečnost oznámit na NÚKIB. Dále je odpovědná osoba povinna neprodleně hlásit NBÚ skončení služebního, popř. pracovního poměru. Ze zákona vyplývají další povinnosti, které musí odpovědná osoba plnit a které nesmí delegovat dalším osobám³³.

3.11.3 Povinnosti podnikatele, který je držitelem osvědčení podnikatele

Povinnosti podnikatele jsou obdobou úpravy povinností fyzické osoby. Podnikatel, který je držitelem osvědčení podnikatele, musí neprodleně oznámit zcizení nebo ztrátu osvědčení na NBÚ, každoročně písemně hlásit změny údajů v žádosti podnikatele³⁴.

3.11.4 Povinnosti podnikatele, který učinil prohlášení podnikatele

Podnikatel, který má přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené, musí v rozsahu daném zákonem bezpečnostní dokumentaci podnikatele, zabezpečit utajované informace při zániku přístupu. Současně na samotném začátku musí podnikatel zaslat prohlášení podnikatele na NBÚ³⁵.

3.11.5 Povinnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které mají přístup k utajované informaci, a orgánu státu

Mezi důležité povinnosti, mimo jiné, patří vedení přehledu míst a funkcí, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím, provozování informačních systémů, zajištění ochrany utajovaných informací, hlášení porušení povinností na NBÚ³⁶.

3.11.6 Povinnosti při ochraně průmyslového vlastnictví

Každý (předkladatel), kdo Úřadu průmyslového vlastnictví podá přihlášku vynálezu, užitého vzoru nebo topografie polovodičového výrobku, je povinen na přihlášce vyznačit návrh stupně utajení, který následně schválí nebo neschválí NBÚ. Pokud předkladatel

³³ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 218–220.

³⁴ Tamtéž, s. 220–221.

³⁵ Tamtéž, s. 221–222.

³⁶ K nahlédnutí: § 69 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 143.

nevlastní osvědčení, Úřad průmyslového vlastnictví provede poučení přihlašovatele-fyzické osoby nebo přihlašovatele-odpovědné osoby právnické osoby, který se poté považuje za osobu splňující podmínky přístupu k utajované informaci, obsažené v předmětu podané přihlášky³⁷.

3.12 Bezpečnostní ředitel

Bezpečnostní ředitel je funkce, která je zřízena u orgánu státu, ale i u podnikatele. Bezpečnostní ředitel musí získat platné osvědčení pro nejvyšší stupeň utajení, který se nachází v dané organizaci, úřadu, u podnikatele a se kterým se bude moci v rámci své funkce seznamovat. Tuto funkci nelze vykonávat u více úřadů a podnikatelů souběžně.

Mezi jeho základní povinnosti patří schvalování přehledu míst a funkcí, na kterých je nutné mít přístup k utajovaným informacím, vydávání oznámení a poučení oprávněným osobám.

Do 15 dnů od obsazení místa bezpečnostního ředitele se o tomto písemně vyrozumí NBÚ³⁸.

3.13 Personální projekt

Ministerstva a další ústřední správní orgány každoročně k 31. červenci zpracovávají personální projekt. Personální projekt zhodnocuje personální bezpečnost za uplynulý rok a současně předpokládaný počet fyzických osob, u kterých bude nutné provést bezpečnostní řízení v následujícím roce. Personální projekt je vytvářen za tím účelem, aby se předcházelo požadavkům na neodůvodněné prověřování osob ve státní správě a aby nedocházelo k přetěžování NBÚ.

Do 30. listopadu daného roku předloží NBÚ vládě ke schválení personální projekty včetně svého vyjádření³⁹.

³⁷ K nahlédnutí: § 70 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. In.: Sběrka zákonů, rok 2005, částka 143.

³⁸ Tamtéž. K nahlédnutí: § 71.

³⁹ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 230–231.

3.14 Bezpečnostní způsobilost

Bezpečnostní způsobilost je problematika odlišná od ochrany utajovaných informací, byť je tam totožný vztah s personální bezpečností, což je jeden z druhů zajištění ochrany utajovaných informací⁴⁰.

Citlivé činnosti upravuje § 80 až § 88 zákona a rozumí se jimi činnosti přesně specifikované zákonem nebo zvláštním předpisem (např. § 25 zákona č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů), jejichž zneužitím by mohlo dojít k ohrožení zájmů ČR.

3.14.1 Citlivé činnosti a bezpečnostní způsobilost

Citlivé činnosti může vykonávat fyzická osoba, která je bezpečnostně způsobilá, nebo která je držitelem platného osvědčení fyzické osoby. Bezpečnostně způsobilá je osoba, která je držitelem platného dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby neboli „dokladu“. Získání dokladu je předmětem bezpečnostního řízení dle § 89 až § 135 zákona, které provádí NBÚ a které je neveřejné. Citlivé činnosti nemůže vykonávat osoba, která nemá platné osvědčení, a ani osoba, která má zvláštní nebo i jednorázový přístup k utajovanými informacím.

Doklad vydává NBÚ fyzické osobě, která splní níže uvedené podmínky:

- plnou svéprávnost,
- dosažení věku alespoň 18 let,
- bezúhonnost,
- osobnostní způsobilost a
- spolehlivost.

3.15 Bezpečnostní řízení

Bezpečnostní řízení⁴¹ má svá specifika odpovídající závažnosti předmětu řízení, a tak se i vyznačuje podstatnými odlišnostmi od standardního správního řízení ve smyslu

⁴⁰ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 243.

⁴¹ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Obecně k personální bezpečnosti* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/ochrana-utajovanych-informaci/personalni-bezpecnost-oznameni-pro-v-osvedceni-d-t-pt-certifikaty/1035-bezpecnostni-řízení/>.

zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, který se na bezpečnostní řízení nevztahuje (výjimky z uvedeného jsou zakotveny v § 159 zákona).

Procesní postupy při bezpečnostním řízení upravuje § 89 až 135 zákona. Řízení vede NBÚ nebo jiný zákonem určený věcně příslušný orgán a byť je postavené na základních principech standardního správního řízení, v určité zákonem stanovené míře omezuje práva účastníků řízení (např. účastník může v průběhu řízení nahlížet do neutajované části spisu/podkladů a činit si výpisky, ale nemůže se vyjádřit před ukončením řízení ke shromážděným podkladům/důkazům, a navrhnout jejich doplnění...).

3.15.1 Lhůty bezpečnostního řízení

Různá délka zákonem stanovených lhůt bezpečnostního řízení se odvíjí od předmětu žádosti a požadovaného stupně utajení. Lhůta pro bezpečnostní řízení může být ředitelem věcně příslušného úřadu z důvodu absence nezbytných podkladů ve smyslu § 118 zákona přiměřeně prodloužena, a to nejvýše dvakrát a vždy maximálně o standardní délku vedeného řízení.

Termíny, do kdy musí NBÚ vydat rozhodnutí fyzické osobě:

- Důvěrné – 2 měsíce,
- Tajné - 6 měsíců,
- Přísně Tajné – 9 měsíců.

Termíny, do kdy musí NBÚ vydat rozhodnutí podnikateli:

- Důvěrné – 6 měsíců,
- Tajné - 8 měsíců,
- Přísně Tajné – 10 měsíců.

Během vyhlášení krizového stavu lhůty neběží.

3.15.2 Zahájení bezpečnostního řízení

Smyslem a cílem bezpečnostního řízení je zjistit skutkový stav věci v takovém rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí o vydání či nevydání osvědčení. Jednotlivými

úkony bezpečnostního řízení věcně příslušný úřad pak prověřuje, zda účastník splňuje požadované podmínky pro vydání osvědčení. Základními podklady pro rozhodování jsou informace poskytnuté žadatelem, ale i další vyžádané podklady od příslušných orgánů státu, právnických a podnikajících fyzických osob.

Bezpečnostní řízení je zahájeno:

- dnem doručení žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby na NBÚ,
- dnem doručení žádosti orgánu EU nebo mezinárodní organizace, jejímž je ČR členem, o vydání osvědčení fyzické osoby pro jejich zaměstnance, který je občanem ČR,
- dnem doručení písemného oznámení o zahájení řízení o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby,
- dnem doručení rozhodnutí o rozkladu, pokud je věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí.

Mezi úkony, které lze v průběhu řízení využít, se dále řadí výslech svědka, pohovor s účastníkem řízení a ustanovení znalce.

3.15.3 Svědek

Výpovědí svědka může NBÚ zjistit skutkový stav věci. Svědkem může být jakákoliv fyzická osoba (mimo příslušníků Policie ČR a zpravodajských služeb podílejících se na řízení), která je předvolána. Svědek musí vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet. Případné odepření výpovědi se řídí ustanovením § 100 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů,⁴² totožné vyjádření lze nalézt i v § 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod⁴³. Na samotném začátku svědecké výpovědi musí být svědek poučen o svých právech a povinnostech, o poučení se provede záznam.

Nedostavení se k podání svědecké výpovědi či podání nepravdivé nebo neúplné výpovědi je sankcionováno pořádkovou pokutou až do výše 50.000,- Kč.

⁴² § 100 zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: Sběrka zákonů rok 1961, částka 66.

⁴³ Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky. In.: Sběrka zákonů, rok 1993, částka 1.

O výpovědi svědka je vyhotoven protokol, který se následně stává součástí bezpečnostní svazku. Svědek má nárok na proplacení prokázaných hotových výdajů, tzn. cestovních náhrad, které se řídí zákonem č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, ve znění pozdějších předpisů, a ušlého zisku. Nárok je třeba uplatnit do 5 dnů od svědecké výpovědi, poté zaniká⁴⁴.

3.15.4 Pohovor

Pohovor s účastníkem řízení se provádí v průběhu bezpečnostního řízení, pokud je třeba objasnit skutečný stav věci. S žadatelem, který žádá o vydání osvědčení fyzické osoby pro stupeň utajení Přísně tajné, se provádí pohovor vždy.

Předvolání účastníka musí být písemné a musí přesně specifikovat kdy, kam, v jaké věci a z jakého důvodu se má účastník řízení dostavit k pohovoru. Před samotným započatím pohovoru opět musí být účastník řízení poučen. Opakované se nedostavení k pohovoru bez řádné omluvy je důvodem k zastavení bezpečnostního řízení, totéž platí i pro nepravdivou a neúplnou výpověď účastníka řízení v průběhu pohovoru.

O provedeném pohovoru se vyhotoví protokol, který se stává součástí bezpečnostního svazku. Na žádost účastníka řízení před zahájením pohovoru je možné zajistit provedení zvukového a obrazového záznamu pohovoru, který se následně stává součástí bezpečnostního svazku.

Pohovor lze nahradit písemným vyjádřením účastníka řízení, který např. pobývá dlouhodobě v zahraničí, takto vyhotovené vyjádření musí být na každé straně podepsané.

3.15.5 Znalec

Znalec je standardně přijímán orgány, které vedou řízení zjišťující skutkový stav věci, totéž platí při ověřování podmínky osobnostní způsobilosti.

NBÚ ustanoví znalce, u kterého se vyžádá znalecký posudek o osobnostní způsobilosti. Náklady na zpracování znaleckého posudku hradí objednavatel znaleckého posudku.

⁴⁴ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Bezpečnostní řízení* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/bezpecnostni-zpusobilost/881-bezpecnostni-rizeni/>.

3.15.6 Přerušeni bezpečnostního řízení

Přerušeni bezpečnostního řízení slouží k odstranění překážek řízení bez marného plynutí lhůty, které jsou taxativně uvedeny v zákoně, a které brání v pokračování řízení. Řízení se přerušuje na dobu nezbytně nutnou dnem předání rozhodnutí o přerušeni řízení držiteli poštovní licence nebo zvláštní poštovní licence, dnem osobního převzetí takového rozhodnutí účastníkem řízení, doporučuje-li NBÚ nebo dodáním do datové schránky účastníka řízení⁴⁵.

NBÚ rozhodnutím přeruší řízení, jestliže:

- probíhá jiné řízení, které řeší otázku významnou pro vydání rozhodnutí,
- účastník řízení byl vyzván k odstranění nedostatků v žádosti, aby doplnil jiné požadované údaje, nebo jestliže byl předvolán k pohovoru,
- nelze provést výslech svědka,
- účastník řízení požádá o přerušeni z důvodu bránících mu v účasti na řízení, nejdéle však v tomto případě na dobu 60 dnů,
- byl ustanoven znalec pro vypracování znaleckého posudku.

3.15.7 Zastavení bezpečnostní řízení

Jednou z forem ukončení bezpečnostního řízení je zastavení řízení z důvodů zakotvených v § 113 zákona, kdy žadatel:

- vezme svoji žádost zpět,
- nesplňuje základní podmínky jako je věk, bezúhonnost a svéprávnost,
- neodstraní ve stanovené lhůtě nedostatky v žádosti,
- nedostaví se opětovně bez omluvy k pohovoru,
- nedá souhlas k provedení dalších nezbytných úkonů,
- podá nepravdivou nebo neúplnou výpověď či neposkytuje jinou nezbytnou součinnost na základě daného stavu nelze rozhodnout,
- zemře nebo je prohlášen za mrtvého,
- není možné zjistit úplně a přesně skutečný stav věci proto, že účastník řízení se dlouhodobě zdržuje nebo zdržoval na území cizího státu,

⁴⁵ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Bezpečnostní řízení* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/bezpecnostni-zpusobilost/881-bezpecnostni-řízení/>.

- odpadne důvod či předmět řízení o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby

Všechny písemnosti v bezpečnostním řízení se doručují od vlastních rukou⁴⁶.

3.15.8 Rozklad

Rozklad je řádným opravným prostředkem proti vydanému rozhodnutí NBÚ a učinit jeho podání je možné do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí⁴⁷. Náležitosti rozkladu jsou upraveny zákonem a jeho případné nedostatky může účastník řízení odstranit na výzvu příslušného orgánu.

O rozkladu rozhoduje ředitel NBÚ na základě návrhu rozkladové komise, a to ve lhůtě 3 měsíce ode dne jeho doručení. Členy rozkladové komise jmenuje a odvolává ředitel NBÚ. Rozkladová komise je ustanovena vždy na dobu 5 let.

Proti rozhodnutí o rozkladu se nelze odvolat, lze proti němu podat správní žalobu ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí, a to k příslušnému krajskému soudu rozhodujícího ve správním soudnictví – tj. k Městskému soudu v Praze.

3.16 Národní bezpečnostní úřad

Dne 1. srpna 1998 vznikl NBÚ, který je orgánem výkonné moci a ústředním správním úřadem pro oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, v jeho čele stojí ředitel, který je jmenován a odvoláván vládou. NBÚ není zpravodajskou službou, nemá žádné vyšetřovací pravomoce, kterými disponují orgány činné v trestním řízení.

Mezi základní zákonem stanovená oprávnění (povinnosti) NBÚ patří zejména zpracovávání osobních údajů, vydávání a zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby a osvědčení podnikatele, dále vydávání dokladu o bezpečnostní způsobilosti fyzické osoby, provádění výkonu kontroly spisů a pro účely řízení dále oprávnění požadovat od policie a zpravodajských služeb informace.

NBÚ se aktivně podílí na tvorbě návrhů zákonů, které mají vazby na ochranu utajovaných informací⁴⁸.

⁴⁶ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 345–353.

⁴⁷ Tamtéž, s. 373.

⁴⁸ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *O nás* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/onas/>.

3.17 Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

NÚKIB vznikl 1. srpna 2017 a je ústředním správním orgánem pro kybernetickou bezpečnost, kdy současně vykonává ochranu utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany, v jeho čele stojí ředitel. Řeší problematiku v rámci veřejně regulované služby navigačního systému Galileo a kybernetických bezpečnostních incidentů, spolupracuje s národními a mezinárodními organizacemi, které se podílejí na zajišťování bezpečnosti kybernetického prostoru apod.

Zajišťuje vzdělávání v oblasti kybernetické bezpečnosti. Je členem Bezpečnostní rady státu a Výboru pro kybernetickou bezpečnost⁴⁹.

3.18 Kontrola

Kontrolou je pověřen NBÚ, který ji vykonává u orgánů státu, právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob. V případě, že se kontrola týká ochrany utajovaných informací, jejíž státní správu vykonává NÚKIB, je ke kontrole přizván jeho zástupce. Výslovně je z kontroly vyloučena činnost zpravodajských služeb a činnost Ministerstva vnitra, která je specifikovaná v § 141 zákona (např. zpracovávání osobních údajů, vedení evidencí, vyžadování stanovisek Policie ČR k bezpečnostní spolehlivosti vybraného příslušníka policie ...).

Při výkonu kontroly se postupuje přiměřeně podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů⁵⁰, nestanoví-li zákon jinak. O provedené kontrole je vždy učiněn zápis. V případě zjištění porušení právních předpisů v oblasti utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, mohou zástupci kontrolního úřadu přijmout neodkladná opatření k zajištění ochrany utajovaných informací (např. odejmutí utajované informace, změna nebo zrušení stupně utajení). Za nesplnění pokynů při provádění neodkladných opatření může NBÚ sankcionovat kontrolovanou osobu pořádkovou pokutou až do výše 100.000,- Kč. Pokutu lze uložit i opakované, avšak celková částka uložených pokut nesmí přesáhnout 400.000,- Kč⁵¹.

⁴⁹ NÚKIB, Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. *O NÚKIB* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nukib.cz/cs/o-nukib/>.

⁵⁰ Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). In.: Sběrka zákonů, rok 2012, částka 86.

⁵¹ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 413-417.

3.19 Kontrola činnosti NBÚ

K 1. lednu 2006 nově kontrolu činnosti NBÚ provádí Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR⁵². K tomu účelu byl zřízen zvláštní kontrolní orgán „Stálá komise pro kontrolní činnost Národního bezpečnostního úřadu“. Uvedená komise se skládá nejméně ze 7 členů, kterým může být pouze poslanec Poslanecké sněmovny. Počet členů je stanoven tak, aby byl zastoupen každý poslanecký klub ustanovený podle příslušnosti k politické straně nebo politickému hnutí, za něž poslanci kandidovali ve volbách. Počet členů musí být vždy lichý.

Tato komise kontroluje dokumenty a informace, které dle zákona předkládá ředitel NBÚ (zprávy o činnosti NBÚ, zprávy o jednotlivých bezpečnostních řízeních a materiály týkající se rozpočtu NBÚ), v žádném případě komise nemá pravomoc zasahovat do personálních pravomocí a činností NBÚ. Každé porušení zákona zjištěné kontrolní činností dotčená komise povinně oznamuje řediteli NBÚ a předsedovi vlády.

3.20 Přestupky

Část osmá zákona nazvaná „Přestupky“ upravuje sankce za neplnění povinností stanovených zákonem. V § 148 až 156 zákona jsou konkrétně vymezeny skutkové podstaty jednotlivých přestupků s uvedením horních hranic pokut, které lze za spáchání přestupku uložit. Výše uvedené pokuty je závislá na porušení konkrétní povinnosti a na vzniklé újmě.

V § 5 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno, že *přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupky výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*⁵³. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů⁵⁴, specifikuje tři trestné činy, které je možné spáchat v souvislosti s porušením povinností a pravidel ochrany utajovaných informací. Konkrétně se jedná o trestné činy – Vyzvědačství (§ 316), Ohrožení utajované informace (§ 317) a Ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318).

⁵² NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *O nás* [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/955-o-nas/#otazka06>.

⁵³ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In.: Sbíрка zákonů, rok 2016, částka 98.

⁵⁴ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In.: Sbíрка zákonů, rok 2009, částka 11.

Přestupky dle zákona projednává a pokuty vybírá NBÚ. Výjimku tvoří přesně definované přestupky týkající se kryptografické ochrany, informačních a komunikačních systémů, u kterých je příslušný NÚKIB. Pokuty jsou příjmem státního rozpočtu⁵⁵.

3.20.1 Přestupky fyzické osoby

Fyzická osoba se dopustí přestupku např. tím, že poruší povinnost zachovávat mlčenlivost o utajované informaci, vyveze mimo území ČR certifikovaný kryptografický prostředek bez svolení NÚKIB, nedodržuje stanovené postupy v rámci administrativní, personální nebo fyzické bezpečnosti atd. Za takový přestupek lze uložit fyzické osobě pokutu až do výše 5.000.000,- Kč. Přestupky fyzických osob jsou podrobně upraveny v § 148 až 152 a § 156 zákona.

3.20.2 Přestupky právnické osoby

Právnická osoba má zákonem dané povinnosti, které musí dodržovat. Za přestupek je např. považováno nejmenování bezpečnostního ředitele, nezpracování projektu fyzické bezpečnosti apod. Přestupky právnických osob jsou upraveny v § 153 zákona. Výše pokuty, kterou lze za přestupek právnické osobě uložit, může být až 1.000.000,- Kč.

3.20.3 Přestupky podnikatele

Podnikatel se dopustí přestupku, např. tím, že neoznámí na NBÚ ztrátu nebo odcizení osvědčení podnikatele nebo nezabezpečí ochranu utajované informace při zániku platnosti osvědčení podnikatele v souladu se zákonem. Přestupky podnikatele upravuje § 154 až 155a zákona a za jeho spáchání lze podnikateli uložit pokutu až do výše 5.000.000,- Kč.

⁵⁵ DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 423-438.

4 Praktická část práce

Praktická část této práce bude v úvodní části zaměřena, byť úzkoprofilově s ohledem na předpokládaný rozsah vypovídající informace, na procesní postup zajištění přístupu k utajované informaci stupně utajení „Vyhrazené“. Další část již poskytne výsledný přehled zpracovaných dat věcně příslušného kontrolního orgánu, dat ke zjištěným pochybením v oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací, a to co do statistiky a věcného obsahu za jednotlivá zkoumaná období let 2010–2020. V neposlední řadě bude k dané problematice v souladu s metodikou proveden strukturovaný rozhovor s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací.

4.1 Přístup k utajovaným informacím ve stupni utajení Vyhrazené

Ve smyslu § 6 odst. 1 zákona lze fyzické osobě umožnit přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené, jestliže jej nezbytně potřebuje k výkonu své funkce, pracovní nebo jiné činnosti, je držitelem oznámení o splnění podmínek pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené (dále jen „Oznámení“), osvědčení fyzické osoby nebo dokladu a je poučena, nestanoví-li zákon nebo zvláštní předpis jinak.

Podstata objektivní povahy podmínky - „...fyzická osoba přístup k utajovaným informacím ve stupni utajení Vyhrazené potřebuje k výkonu své funkce...“ spočívá v zásadě „need to know“ „potřebuje znát“, která je zmiňována v důvodové zprávě zákona⁵⁶. Laicky řečeno, fyzická osoba nastoupí do zaměstnání na systemizované místo, na kterém je požadavek seznamovat se s utajovanými informacemi ve stupni utajení Vyhrazené, tzn. nutně tento přístup potřebuje (vztahuje se na služební poměr, pracovněprávní či obdobný vztah).

Vlastní Oznámení je pak dokument (vzor formuláře Oznámení viz příloha č. 3), který potvrzuje, že konkrétní fyzická osoba na něm uvedená splňuje zákonné podmínky uvedené v § 6 odst. 2 zákona, resp. že osoba je plně svéprávná, dosáhla alespoň 18 let věku a je bezúhonná (svéprávnost se dokládá čestným prohlášením, plnoletost občanským průkazem nebo cestovním dokladem, bezúhonnost výpisem z evidence Rejstříku trestů

⁵⁶ Systém ASPI – [online]. [cit. 2021-08-25] do částky 134/2021 Sb. a 21/2021 Sb.m.s. Důvodová zpráva k zákonu č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti – LIT25674CZ – poslední stav textu.

u občanů ČR a v případě cizinců obdobným dokladem, jehož je státním příslušníkem, nebo státu, kde pobýval nepřetržitě minimálně 6 měsíců).

Při srovnání zde uvedených zákonných předpokladů pro seznamování se s utajovanými informacemi ve stupni utajení Vyhrazené se zákonnými podmínkami pro seznamování se s utajovanými informacemi vyššího stupně utajení (tedy Důvěrné, Tajné, Přísně tajné), lze dospět k závěru, že podmínky pro přístup k utajované informaci ve stupni utajení Vyhrazené jsou mírné. Tato skutečnost je dána možným „stupněm“ újmy na zájmu ČR v případě vyzrazení či zneužití utajované informace v tom či onom stupni utajení (pro srovnání viz příloha č. 2).

Subjekty oprávněné k ověření splnění podmínek k přístupu k utajované informaci ve stupni utajení Vyhrazené:

- odpovědná osoba (viz příloha č. 1) - např. ministr nebo jím určená osoba (např. bezpečnostní ředitel nebo jiná písemně určená osoba),
- v případě, kdy oznámení je vyžadováno, již při výběrovém řízení (např. u Policie ČR), ověření podmínek a vydání oznámení provede osoba, která vyhlásila výběrové řízení na konkrétní pozici (pracovní/služební místo),
- v dalších případech ověření podmínek a vydání oznámení provede osoba, která umožní přístup k utajované informaci, tzn. že je to poskytovatel utajované informace (např. podnikatel osloví odborníka z oboru k pomoci),
- u podnikatele, který není jedinou osobou podnikatele (tj. že podnikatel zaměstnává více zaměstnanců), ověření splnění podmínek a vydání oznámení provede osoba, určená podnikatelem (určena osoba nemusí být držitelem žádného oznámení, jedná se pouze o administrativní záležitost),
- ve výjimečných případech může oznámení vydat NBÚ, a to za předpokladu, že fyzická osoba není v žádném pracovním nebo obdobném vztahu, nemá nebo neexistuje vůči ní subjekt (nemá žádné zaměstnance, kolegy apod.), který by mohl vystupovat, jako odpovědná osoba.

V návaznosti na výše uvedené, musí fyzická osoba k vydání oznámení předložit odpovědné osobě:

- Žádost o vydání oznámení (vzor formuláře žádosti viz příloha č. 4) – žádost se podává v případě, že oznámení vydává NBÚ,

- Prohlášení o svéprávnosti (vzor formuláře prohlášení viz příloha č. 5),
- Výpis z Rejstříku trestů – nesmí být starší 3 měsíců. Aktuálně lze výpis z Rejstříku trestů vyžádat i přes datovou schránku (za předpokladu že ji fyzická osoba má zřízenou), v tomto případě ji fyzická odešle do datové schránky odpovědné osoby, aby byla zaručena autenticita „výpisu“,
- Občanský průkaz nebo cestovní doklad (vzor formuláře ověření viz příloha č. 6).

Veškeré písemnosti musí být předkládány v českém jazyce. Dokumenty v cizím jazyce musí být úředně ověřeny do jazyka českého. Po ověření legitimitnosti předložených materiálů (formulářů) bude fyzické osobě vydáno oznámení a poučení (formulář poučení viz příloha č. 7). Poučení je písemný záznam deklarující seznámení dotčené osoby s jejími právy a povinnostmi v oblasti ochrany utajovaných informací a s následky, které hrozí v případě jejich porušení.

Oznámení i poučení je vyhotoveno ve dvou výtiscích, kdy jeden výtisk náleží odpovědné osobě a druhý oprávněné osobě (poučené). Od okamžiku podpisu na poučení se může fyzická osoba (oprávněná osoba) začít seznamovat s utajovanými informacemi ve stupni utajení Vyhrazené za již uvedených podmínek, tj. plynou jí zákonná zpráva, ale i povinnosti.

4.2 Kontrolní činnost a statistické přehledy

Cílem činností věcně příslušných kontrolních orgánů je zjistit skutkový stav zabezpečení ochrany utajovaných informací ve všech oblastech ochrany utajovaných informací.

NBÚ dle zákona vykonává kontrolní činnost téměř ve všech dotčených oblastech ochrany utajovaných informací, nicméně pokud kontrola zasahuje do oblasti bezpečnosti informačních systémů a kryptografické ochrany, je k součinnosti na kontrole přizván NÚKIB.

Kontrolní činností se snaží NBÚ identifikovat problémové oblasti. Aktuálně zjištěné poznatky jsou zdrojem pro další metodickou činnost vůči všem kontrolovaným osobám, dále mohou posloužit jako zdroj pro přípravu novelizací právních předpisů, které jsou v působnosti NBÚ. Kontroly ze strany NBÚ jsou prováděny dle plánu kontrol na jednotlivá období, který schvaluje ředitel NBÚ. Do plánu kontrol jsou zahrnuty nejen

periodické kontroly u jednotlivých subjektů (orgány státu a jejich složky či podnikatelé), u kterých vznikají nebo jsou poskytovány utajované informace, ale i kontroly u subjektů, na které získal NBÚ poznatky z vlastní činnosti nebo z podnětu vnějšího subjektu⁵⁷.

4.2.1 Rok 2010

V průběhu roku 2010 byl úspěšně dokončen proces přípravy návrhu novelizace zákona, který byl na jeho konci předložen k projednání vládě ČR.

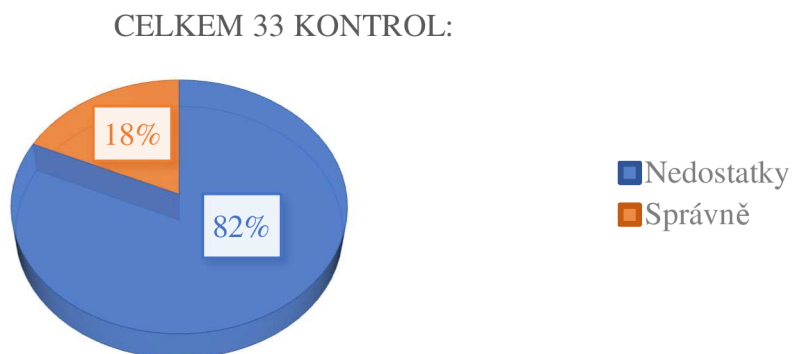
V témže období NBÚ provedl 33 kontrol, z toho v 27 případech byla zjištěna chybovost, a to v následujících oblastech:

- Obecné nedostatky – např. nestanovení stupně utajení utajované informace, vyznačení stupně utajení na dokument, který utajované informace neobsahoval atd.,
- Personální bezpečnost – např. nezaslání výtisku poučení na NBÚ, neproškolení fyzické osoby, která měla přístup k utajované informaci atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. neevidování utajované informace, nebyla prováděna autentizace administrativních pomůcek atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. nesoulad s projektem fyzické bezpečnosti, nezpracování projektu fyzické bezpečnosti atd.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. provoz informačního systému byl v rozporu s certifikační zprávou atd.,
- Kryptografická ochrana – např. nedostatečné zabezpečení kryptografického prostředku proti neoprávněné manipulaci atd.

Ve 14 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

⁵⁷ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zprávy o činnosti NBÚ* [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu/>.

Graf 1 – rok 2010

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2010⁵⁸

4.2.2 Rok 2011

V roce 2011 byla věcně příslušným kontrolním orgánem provedena zásadní změna v organizaci/systému kontrol. Zrušením velkých komplexních kontrolních akcí subjektů jako je Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Policie ČR, a změnou formální stránky samotných kontrol (nastavení nových formulářů postupů, opatření kontrol, výstupů kontrol) došlo k výraznému snížení délky procesu jejich provedení a k navýšení jejich počtu.

V tomto roce byl také třikrát novelizován vlastní zákon a výrazných změn dostaly i prováděcí předpisy, konkrétně vyhláška č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 525/2005 Sb., o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů, dále vyhláška č. 528/2005 Sb. a vyhláška č. 529/2005 Sb.

V neposlední řadě byly v roce 2011 vydány 3 zcela nové prováděcí předpisy, a to:

- vyhláška č. 363/2011 Sb.,
- vyhláška č. 405/2011 Sb.,
- vyhláška č. 432/2011 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací.

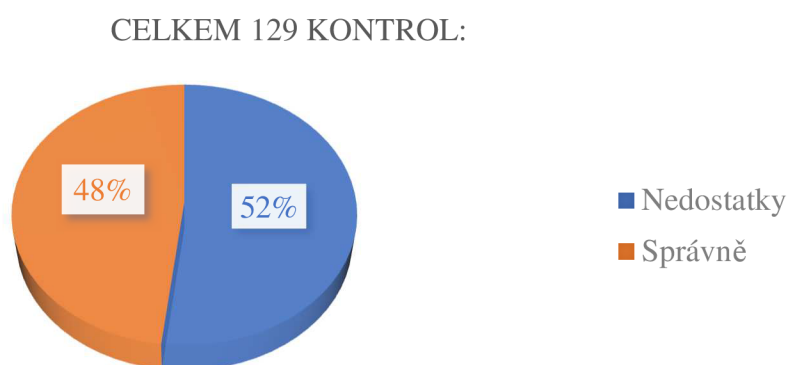
⁵⁸ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2010* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

Ve sledovaném období NBÚ provedl 129 kontrol, z toho v 67 případech byla zjištěna chybovost, a to v následujících oblastech:

- Obecné nedostatky – např. neobsazení funkce bezpečnostního ředitele atd.,
- Personální bezpečnost – např. neproškolení fyzické osoby, která měla přístup k utajované informaci, nevyhotovení písemného záznamu o zániku platnosti Oznámení atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. neúplné nebo nesprávné zápisy v administrativních pomůckách, chybně vyznačený stupeň utajení atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. nezajištění fyzické ostrahy u zabezpečené oblasti, absence požadovaných technických prostředků atd.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. neprovádění auditů, antivirové ochrany atd.,
- Kryptografická ochrana např. nedoložení osvědčení odborné způsobilosti pracovníka kryptografické ochrany atd.

Ve 33 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 2 – rok 2011

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2011⁵⁹

⁵⁹ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2011* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

4.2.3 Rok 2012

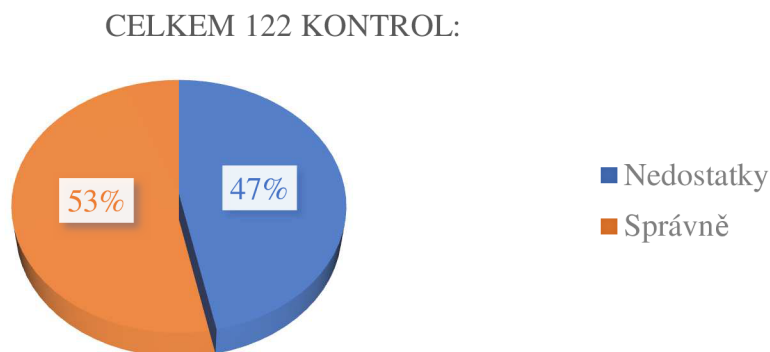
Zákon byl v roce 2012 novelizován jedenkrát. Dnem 1. ledna 2012 současně nabyly účinnosti právní předpisy vydané v roce 2011, které přinesly velmi podstatnou změnu v oblasti ochrany utajovaných informací, a to snížení administrativní zátěže účastníků bezpečnostního řízení a samotného NBÚ, dále došlo ke zkrácení lhůt pro provedení bezpečnostního řízení.

Ve sledovaném období NBÚ provedl 122 kontrol, z toho v 57 případech byla zjištěna chybovost, a to v následujících oblastech:

- Obecné nedostatky – např. neplnění povinností kontrolovat dodržování povinností stanovených zákonem atd.,
- Personální bezpečnost – např. chybějící údaje na vyhotovených písemných dokladech (chybějící razítko na poučení), neprovedení ověření, zda fyzická osoba nadále splňuje podmínky pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. neprovádění aktualizací v bezpečnostní dokumentaci podnikatele atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. nevytvoření kontrolních listů k utajovaným dokumentům, jednací protokol nebyl na konci roku uzavřen atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. nedodržování režimových opatření atd.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. chybné označení paměťových médií atd.,
- Kryptografická bezpečnost – např. chybně vedená evidence kryptografického materiálu atd.

V 16 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 3 – rok 2012

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2012⁶⁰

4.2.4 Rok 2013

Zákon byl v roce 2013 novelizován jedenkrát a dále došlo k úpravě prováděcích předpisů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva hmotného. Konkrétně byla novelizována vyhláška č. 363/2011 Sb., vyhláška č. 405/2011 Sb., vyhláška č. 432/2011 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů.

V návaznosti na novou právní úpravu výkonu kontrolní činnosti – zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů, NBÚ aktualizoval interní akty týkající se problematiky výkonu státního dozoru v působnosti NBÚ.

Ve sledovaném období NBÚ provedl 88 kontrol, z toho v 58 případech byla zjištěna chybovost, a to v následujících oblastech:

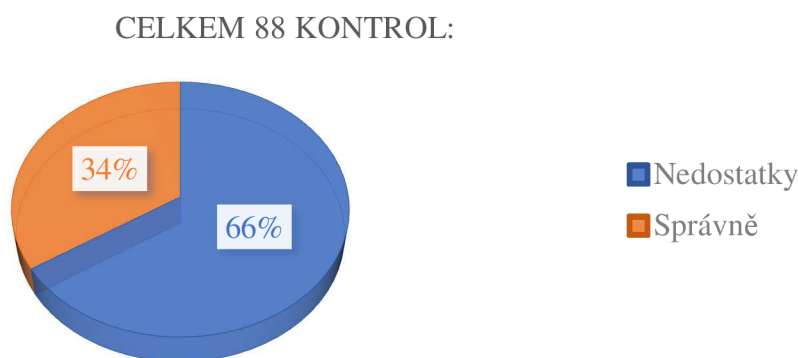
- Obecné nedostatky – např. nedodržení postupu, stanoveného vnitřním předpisem pro manipulaci s utajovanou informací atd.,
- Personální bezpečnost – např. nezaslání písemného oznámení o ukončení služebního poměru na NBÚ u osoby, která byla držitelem Osvědčení atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. nepředložení originálu osvědčení podnikatele atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. nesplnění právních předpisů při změně osoby pověřené vedením evidence utajovaných informací atd.,

⁶⁰ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2012* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

- Fyzická bezpečnost – např. nedostatky v realizaci opatření fyzické bezpečnosti nesplnění minimálních požadavků stanovených právními předpisy atd.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. nesplnění požadavků na ukládání záložních paměťových médií atd.,
- Kryptografická bezpečnost – např. chybná evidence kryptografických písemností atd.

Ve 13 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 4 – rok 2013

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2013⁶¹

4.2.5 Rok 2014

V roce 2014 byl vlastní zákon novelizován třikrát, přičemž byl v tomtéž roce schválen zákon č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, k němuž NBÚ zpracoval prováděcí právní předpisy.

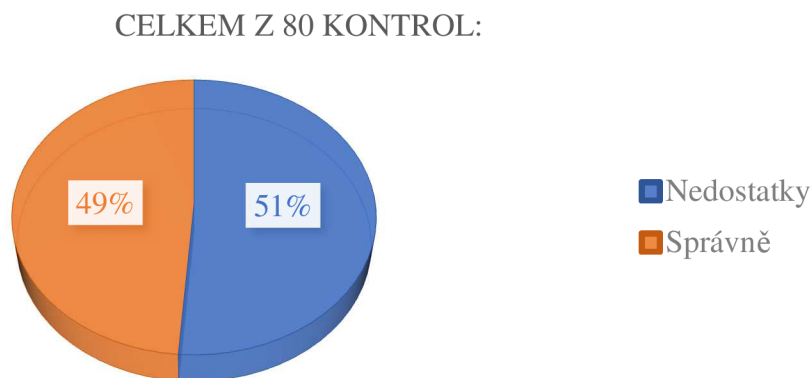
Ve sledovaném období NBÚ provedl 80 kontrol, z toho v 41 případech byla zjištěna chybovost, a to v následujících oblastech:

⁶¹ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2013* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

- Obecné nedostatky – např. nesplnění některé z podmínek pro výkon funkce bezpečnostního ředitele atd.,
- Personální bezpečnost – např. nezaslání výtisku poučení na NBÚ, nedodržení principu „need to know“ atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. podnikatel nesplňoval zákonem stanovené podmínky (absence Osvědčení) atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. nesprávné zápis v jednacím protokole, neuložení kontrolního listu u jednacího protokolu po jeho odeslání nebo vyřazení atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. ukládání utajovaných informací mimo zabezpečené oblasti aj.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. neaktualizovaná databáze antivirového programu aj.

V 15 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu, neboť se jednalo o porušení ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 5 – rok 2014

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2014⁶²

⁶² NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2014* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

4.2.6 Rok 2015

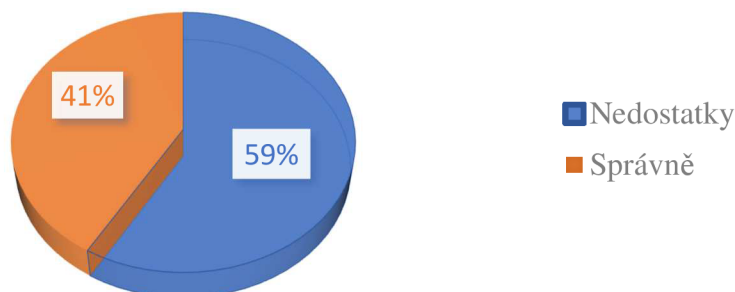
V roce 2015 byl zákon novelizován jedenkrát. Novelizací dalších souvisejících norem v tomtéž roce, zejména zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, a některých dalších zákonů, bylo NBÚ umožněno v rámci bezpečnostního řízení používat dálkový přístup do evidence Rejstříku trestů, ale i evidence přestupků. Dále proběhla novelizace vyhlášky č. 529/2005 Sb., jež přinesla úpravu základních pojmů a jednotlivých oblastí utajovaných oblastí utajované a neutajované spisové služby.

Ve sledovaném období NBÚ provedl 82 kontrol, z toho ve 48 případech byly zjištěny nedostatky, a to v následujících oblastech:

- Obecné nedostatky – např. neoznámení zřízení nebo obsazení funkce bezpečnostního ředitele atd.,
- Personální bezpečnost – např. nedostatky ve vedení evidence osob, které mají přístup k utajované informaci (neaktuální údaje) atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. nesplnění povinnosti oznámit NBÚ změny údajů uvedených v žádosti (dotazníku) podnikatele atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. neuvádění údajů o skartaci utajovaných dokumentů, neplnění povinností při změně nebo zrušení stupně utajení atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. použitá opatření fyzické bezpečnosti nebyla v souladu s projektem fyzické bezpečnosti atd.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. nedostatky v nastavení systému (uzamčení administrátorských účtů nebo používání neznámého softwaru) atd.

V 10 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu., neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

CELKEM 82 KONTROL:

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2015⁶³

4.2.7 Rok 2016

V roce 2016 byl zákon novelizován třikrát, přičemž současně proběhla úprava prováděcích předpisů, konkrétně vyhlášky č. 528/2005 Sb., jejímž cílem bylo sladit vyhlášku s novými českými technickými normami. Úpravou také prošla vyhláška č. 317/2004 Sb., o významných informačních systémech a jejich určujících kritériích, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 363/2011 Sb., díky níž došlo ke znatelnému snížení administrativní zátěže fyzických osob v pozici žadatelů a držitelů dokladu a osvědčení.

Ve sledovaném období NBÚ provedl 82 kontrol, z toho ve 56 případech byla zjištěna chybovost, a to v následujících oblastech:

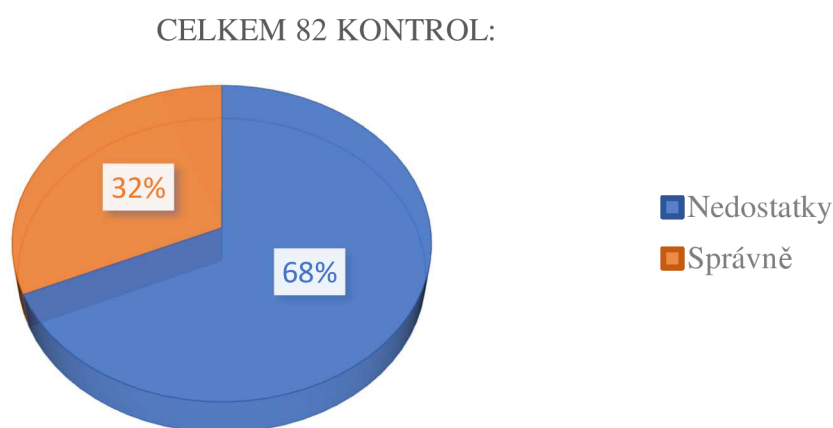
- Obecné nedostatky – např. neobsazení funkce bezpečnostního ředitele, nevytvoření podmínek pro zajištění ochrany utajovaných informací atd.,
- Personální bezpečnost – např. neoprávněný přístup k utajované informaci atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. poskytnutí utajované informace podnikateli, který nesplňoval zákonem stanovené podmínky pro tento přístup atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. chybějící utajovaný dokument, formální a obsahové nedostatky (nevedení) administrativních pomůcek atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. nesprávné bodové ohodnocení v projektu fyzické bezpečnosti atd.,

⁶³ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2015* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. zdvojená evidence provozních médií informačního systému atd.,
- Kryptografická ochrana - např. chybějící údaje v evidenci pracovníků kryptografické ochrany atd.

Ve 12 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku nebo správního deliktu, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 7 – rok 2016

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2016⁶⁴

4.2.8 Rok 2017

K 1. srpnu 2017 vznikl samostatný úřad – NÚKIB, který převzal část věcné působnosti v oblasti ochrany utajovaných informací, včetně kontrol v oblasti kryptografické bezpečnosti a bezpečnosti informačních a komunikačních systémů.

V tomto roce byl zákon novelizován celkem třikrát a předmětem úpravy byla problematika nakládání s utajovanými informacemi zpracovávanými v elektronickém systému spisové služby. Novelizací prošlo také nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kdy seznam byl upraven a doplněn o nové položky, týkající se působnosti nového úřadu – NÚKIB, a dále působnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů.

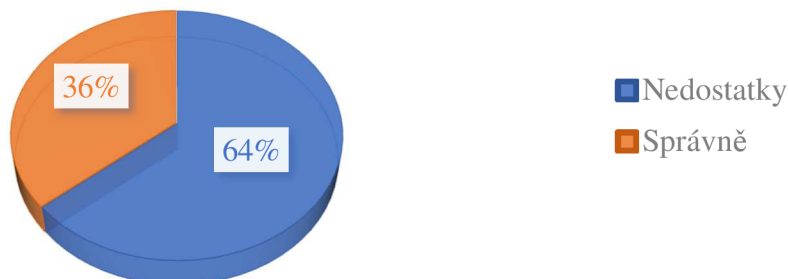
⁶⁴ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2016* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnii-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

Ve sledovaném období NBÚ provedl 50 kontrol, z toho ve 32 případech byly zjištěny nedostatky, a to v následujících oblastech:

- Obecné nedostatky – např. nevytvoření podmínek pro zajištění ochrany utajovaných informací atd.,
- Personální bezpečnost – např. formální nedostatky vyhotovených písemných dokladů (prohlášení o způsobilosti k právním úkonům předkládaná místo prohlášení o svéprávnosti atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. neaktuální bezpečnostní dokumentace podnikatele atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. používání administrativních pomůcek, které nesplňovaly stanovené předpisy (autentizace), chybějící jednací protokol atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. ukládání utajovaných informací mimo zabezpečenou oblast nebo v zabezpečené oblasti nižší kategorie atd.,
- Bezpečnost informačních a komunikačních systémů – např. využití necertifikované systému, nevedení evidence provozních médií informačního systému atd.,
- Kryptografická ochrana – např. nedostatky technického charakteru, chybná režimová směrnice atd.

V 9 případech bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku (do 30. června 2017 i správního deliktu), neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

CELKEM 50 KONTROL:

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2017⁶⁵

4.2.9 Rok 2018

V roce 2018 byl zákon novelizován jedenkrát, přičemž došlo k úpravě počtu členů zvláštních kontrolních orgánů Poslanecké sněmovny ČR. Současně bylo aktualizováno také nařízení vlády č. 522/2005 Sb. Na konci roku 2018 byla zahájena poslední fáze přípravy návrhu novely vyhlášky č. 529/2005 Sb.

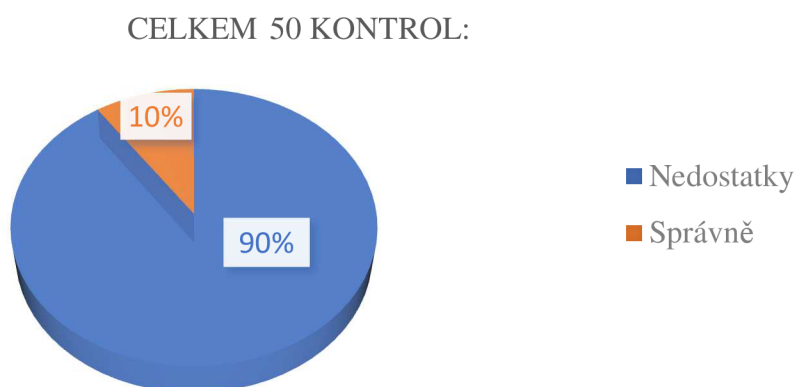
Ve sledovaném období NBÚ provedl 30 kontrol, z toho v 27 případech byly zjištěny nedostatky, a to v následujících oblastech:

- Personální bezpečnost – např. fyzická osoba nebyla poučena nebo poučení mělo formální nedostatky atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. vstupní dveře do zabezpečené oblasti nebyly nainstalovány v souladu s certifikátem technického prostředku atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. obecná část bezpečnostní dokumentace nebyla deset let aktualizována atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. při předání utajovaného dokumentu nebyl dodržen zákonný postup atd.,

⁶⁵ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2017* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

V 8 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 9 – rok 2018

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2018⁶⁶

4.2.10 Rok 2019

V roce 2019 byl zákon novelizován jedenkrát. V březnu téhož roku nabyla účinnosti novela vyhlášky č. 529/2005 Sb., připravována v předchozím roce.

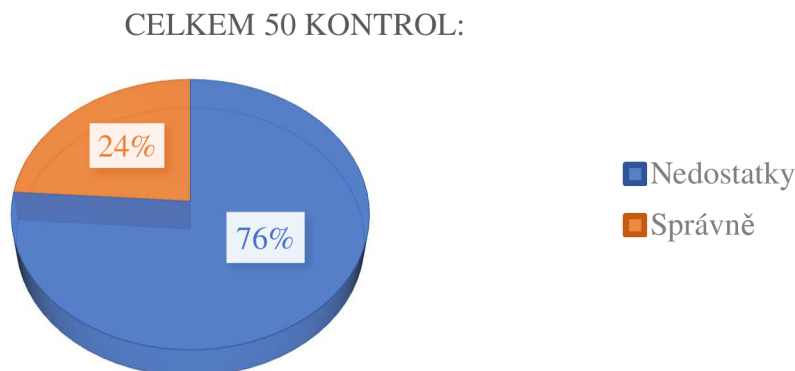
Ve sledovaném období NBÚ provedl 46 kontrol, z toho ve 35 případech byly zjištěny nedostatky, a to v následujících oblastech:

- Personální bezpečnost – např. ukončení pracovního poměru nebylo oznámeno NBÚ, bezpečnostní ředitel byl držitelem pouze oznámení, ačkoliv kontrolovaná osoba disponovala zabezpečenou oblastí kategorie „TAJNÉ“, nebyl prováděn záznam o zániku platnosti oznámení atd.,
- Fyzická bezpečnost – např. v zabezpečené oblasti kategorie TAJNÉ nebyla nainstalována zařízení elektrické požární signalizace atd.,
- Průmyslová bezpečnost – nebyly zjištěny žádné nedostatky,
- Administrativní bezpečnost – např. stupeň utajení byl stanoven neoprávněně, v zápůjčních knihách nebyla uváděna celá čísla jednací atd.

⁶⁶ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2018* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

V 9 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 10 – rok 2019

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2019⁶⁷

4.2.11 Rok 2020

V červnu 2020 byl vládou ČR schválen návrh novely zákona, která predikuje po dokončení schvalovacího legislativního procesu změny některých institutů a požadavků v oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti (prodloužení platnosti osvědčení pro tupen utajení „Důvěrné a Tajné na 10 let NBÚ vydává osvědčení, bez nutnosti žádosti při změně údajů v něm uvedených atd.) Materiál je tč. v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR evidován jako sněmovní tisk č. 901.

Dále byla v roce 2020 schválena novela zákona, která reaguje na zásadní procesní problémy vyvolané aktuální epidemiologickou situací. Přijatá úprava se týká oblasti tzv. procesních lhůt definovaných v § 117 odst. 1 až 7 zákona, které nově v případě vyhlášení krizového stavu neběží.

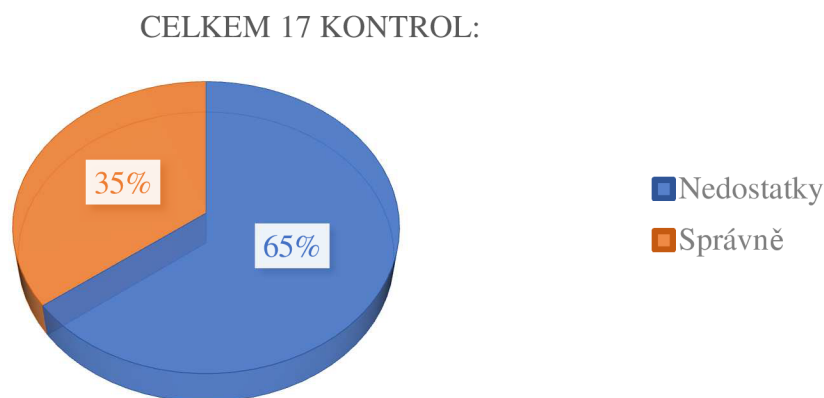
Zmíněná epidemiologická situace se odrazila také v četnosti prováděných kontrol, kdy ve sledovaném období NBÚ provedl 17 kontrol, z toho v 9 případech byly zjištěny nedostatky, a to v následujících oblastech:

⁶⁷ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2019* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

- Personální bezpečnost – např. výtisk poučení advokáta nebyl zaslán na NBÚ, ukončení pracovního poměru nebylo neprodleně oznámeno NBÚ atd.,
- Průmyslová bezpečnost – např. na NBÚ nebyla odeslána aktualizovaná bezpečnostní dokumentace podnikatele atd.,
- Administrativní bezpečnost – např. evidenční pomůcky byly vedeny v MS Word, ve vyřazeném jednacím protokolu byly stále evidovány nevyřazené utajované dokumenty atd.

V 5 případech z uvedeného bylo zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání přestupku, neboť se jednalo o porušení příslušných ustanovení zákona a dalších souvisejících právních předpisů.

Graf 11 – rok 2020

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2020⁶⁸

4.2.12 Rok 2010-2020

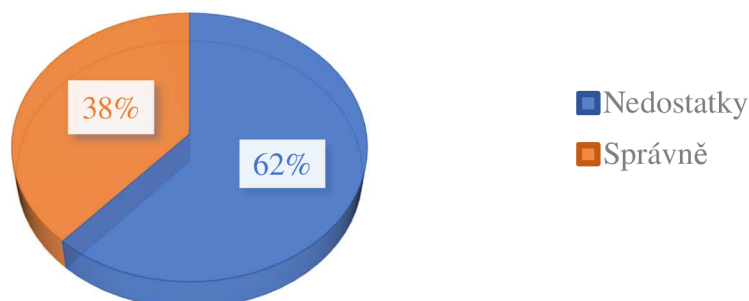
V období let 2010–2020 bylo NBÚ provedeno celkově 760 kontrol, z uvedeného počtu byly při 468 kontrolách zjištěny nedostatky, což činí z celkového počtu 62 %. Dále bylo 292 kontrol ukončeno výsledkem – bezchybné, tzn. v jejich průběhu nebyly zjištěny žádné nedostatky, což činí z celkového počtu 38 %.

V souhrnném grafu je znázorněn vývoj počtu kontrol prováděných NBÚ za sledované období let 2010–2020.

⁶⁸ NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2020* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocnizpravy-o-cinnosti-nbu>.

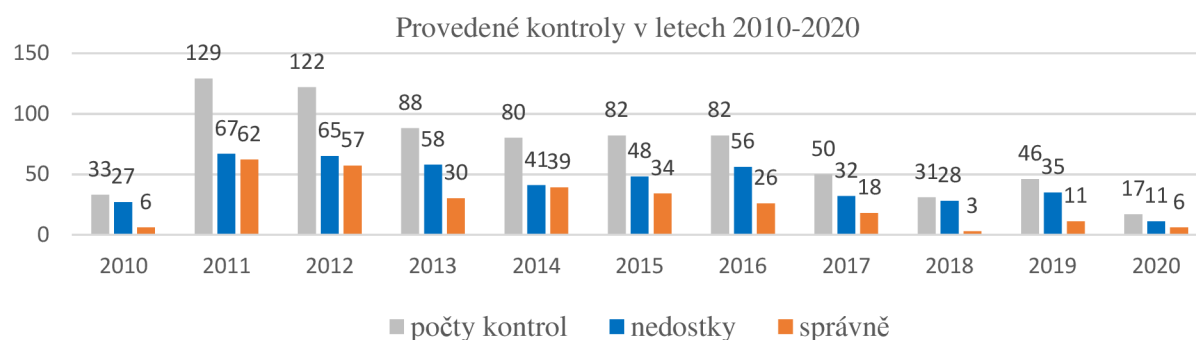
Graf 12 – rok 2010–2020

CELKEM 760 KONTROL:

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zprávy o činnosti NBÚ za rok 2010-2020

Graf 13 – rok 2010–2020 (jednotlivá období)

Zdroj: vlastní zpracování, Výroční zprávy o činnosti NBÚ za rok 2010-2020

4.3 Zjištěné nedostatky z kontrolní činnosti

Ve sledovaném období let 2010-2020 byly zjištěné nedostatky z kontrolní činnosti NBÚ komparovány a následně vytypovány nejčastěji se opakující, které jsou bodově vypsány. Pro přehlednost byly některé nejčastěji se opakující nedostatky seřazeny podle jednotlivých oblastí ochrany utajovaných informací a následně doplněny o ustanovení právních předpisů, jež byly porušeny.

4.3.1 Obecné nedostatky

- nestanovení stupně utajení utajované informace ve smyslu § 21 odst. 1 zákona,

- vyznačení stupně utajení na dokument, který utajované informace neobsahoval (obyčejný, neutajovaný dokument) ve smyslu § 2 písm. a) a § 22 zákona,
- u podnikatele nebyl bezpečnostní ředitel držitelem osvědčení (Důvěrné a vyšší) ve stejném stupni jako podnikatel, který ho do funkce jmenoval (tj. bezpečnostní ředitel měl nižší stupeň utajení), ve smyslu § 71 odst. 4 zákona,
- nesplnění, některé z podmínek pro výkon funkce bezpečnostního ředitele ve smyslu § 71 odst. 2 zákona,
- neobsazení funkce bezpečnostního ředitele ve smyslu § 71 odst. 1 zákona,
- neplnění povinnosti kontrolovat dodržování povinností stanovených zákonem ve smyslu § 67 odst. 1 písm. h) zákona,
- neoznámení NBÚ jmenování bezpečnostního ředitele do funkce ve smyslu § 71 odst. 2 zákona,
- nekontrolování dodržování povinností stanovených zákonem (např. použity nevhodné trezory pro ukládání utajovaných dokumentů, nevhodné zabezpečení oken – absence mříží), ve smyslu § 69 odst. 1 písm. d) zákona,
- nevedení povinné evidence neoprávněného nakládání s utajovanou informací ve smyslu § 69 odst. 1 písm. j) zákona,
- nevytvoření podmínek pro zajištění ochrany utajovaných informací ve smyslu § 69 odst. 1 písm. a) zákona.

4.3.2 Nedostatky z oblasti personální bezpečnosti

- umožněn přístup k utajované informaci osobě (neoprávněný přístup se týkal všech druhů stupňů utajení), která nesplňovala všechny zákonem stanové podmínky (např. platnost stávajícího osvědčení nebo oznámení zanikla, ale nebylo vydáno nové, popř. osoba nebyla poučena), ve smyslu § 6 odst. 1 a § 11 odst. 1 zákona,
- držitel osvědčení byl řádně poučen, ale jeden výtisk poučení nebyl zaslán na NBÚ, ve smyslu § 11 odst. 2 zákona,
- nebyla prováděna pravidelná roční proškolení oprávněných osob ve smyslu § 67 odst. 1 písm. b) zákona,
- neprovedení ověření, zda fyzická osoba splňuje podmínky pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené, ve smyslu § 9 odst. 2 zákona,
- formální nedostatky vyhotovených písemných dokladů (chybné poučení) ve smyslu § 2 odst. 2 Vyhlášky č. 363/2011 Sb.,

- nesplnění zákonných ustanovení při zániku přístupu k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené (neprovedení písemného záznamu) ve smyslu § 9 odst. 4 zákona,
- nezaslání písemného oznámení NBÚ o skončení služebního poměru nebo pracovněprávního vztahu, členského nebo obdobného vztahu, ve kterém byl fyzické osobě umožněn přístup k utajované informaci stupně utajení Přísně tajné, Tajné nebo Důvěrné NBÚ ve smyslu § 67 odst. 1 písm. g) zákona,
- nedodržení principu „need to know“ (např. s utajovanou informací se seznámila osoba, která byla sice držitelem oznámení nebo osvědčení, ale tuto utajovanou informaci nutně nepotřebovala k výkonu své funkce) ve smyslu § 6 odst. 1 a § 11 odst. 2 zákona,
- nevedení evidence osob, které mají přístup k utajované informací „přehled míst nebo funkcí, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím“ (neaktuální data) ve smyslu § 69 odst. 1 písm. b) zákona,
- formální nedostatky vyhotovených písemných dokladů (prohlášení o způsobilosti k právním úkonům předkládaná místo prohlášení o svéprávnosti) ve smyslu § 7 odst. 1, 3 zákona,
- poučení zaslané na NBÚ nebylo podepsáno osobou, která poučení provedla, nebo na něm chybělo razítko ve smyslu § 11 odst. 2 zákona,
- ukončení pracovního poměru držitele osvědčení fyzické osoby nebylo neprodleně oznámeno NBÚ ve smyslu § 67 odst. 1 písm. g) zákona,
- výtisk poučení advokáta nebyl zaslán NBÚ ve smyslu § 51b odst. 2 trestního řádu.

4.3.3 Nedostatky z oblasti administrativní bezpečnosti

- utajovaný dokument stupně utajení Vyhrazené nebyl zaevidován v jednacím protokolu, ale ani v jiné administrativní pomůcce, ve smyslu § 21 odst. 5 zákona a § 7 odst. 1 a odst. 3 písm. c) vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- nedostatky ve vedení utajovaných dokumentů v administrativních pomůckách ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) až g) a přílohy 1 až 7 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- nevedení evidence administrativních pomůcek ve smyslu § 3 odst. 8 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- nebyl vytvořen kontrolní list u evidovaného dokumentu ve stupni utajení Důvěrné a vyšší ve smyslu § 3 odst. 1 písm. f) a odst. 5 písm. a) vyhlášky č. 529/2005 Sb.,

- chybně (nesprávně) prováděné opravy v administrativních pomůckách (např. zabělení chybně zapsaných údajů, popř. chyběl podpis osoby, která opravu provedla apod.) ve smyslu § 7 odst. 2 a § 14 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- neplnění povinností při změně nebo zrušení stupně utajení (nedošlo k vyznačení zrušení stupně utajení ve smyslu § 6 odst. 1 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- nesprávné nebo chybějící povinné náležitosti vlastního nebo doručeného utajovaného dokumentu (např. název orgánu státu, datum, č. j. apod.) ve smyslu § 5 odst. 3, § 7 odst. 3 písm. a) až e), § 8 odst. 1 až 7, § 12 odst. 2 a § 15 odst. 1 až 5, § 19 odst. 4 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- neuzavírání zápisů v jednacím protokolu na konci kalendářního roku ve smyslu § 7 odst. 4 a § 12 odst. 8 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- neuložení kontrolního listu u jednacího protokolu (po odeslání nebo vyřazení utajovaného dokumentu) ve smyslu § 3 odst. 6 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- chybně vyznačen stupeň utajení (pouze na první straně utajovaného dokumentu) ve smyslu § 5 odst. 1 až 5 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- neuvádění údajů o skartaci utajovaných dokumentů ve smyslu § 6 odst. 2 a odst. 3 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- chybějící utajovaný dokument ve smyslu § 69 odst. 1 písm. a) zákona,
- nedodržení povinností při přepravě utajovaného dokumentu ve smyslu § 9 a § 22 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- chybějící jednací protokol ve smyslu § 3 odst. 11 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- nebyl vytvořen rozdělovník nebo byl vyhotoven, ale byly v něm chybné údaje, ve smyslu § 8 odst. 6, 7 a § 16 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- používané administrativní pomůcky neodpovídaly požadavkům stanoveným právními předpisy ve smyslu § 3 odst. 1 písm. a) až g) vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- na stvrzence o převzetí utajovaného dokumentu chyběl otisk razítka ve smyslu § 21 odst. 2 vyhlášky č. 529/2005 Sb.,
- při změně osoby pověřené vedením jednacího protokolu nebyl zpracován předávací protokol ve smyslu § 28 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 529/2005 Sb.

4.3.4 Nedostatky z oblasti fyzické bezpečnosti

- nesoulad, skutečný stav neodpovídal projektu fyzické bezpečnosti ve smyslu § 32 zákona,
- nedodržení požadovaných technických prostředků ve smyslu § 5 a přílohy č. 1 vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- zabezpečené oblasti nebyly zabezpečeny dle projektu fyzické bezpečnosti ve smyslu § 4 písm. a) až c) vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- absence, nefunkčnost požadovaných technických prostředků pro zajištění objektů ve smyslu § 3 odst. 7 vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- nevedení evidence o fyzických osobách vstupujících bez oprávnění do objektu ve smyslu § 7 odst. 2 vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- nesprávné bodové ohodnocení v projektu fyzické bezpečnosti ve smyslu § 3 odst. 5 vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- neprovádění funkčních zkoušek technických prostředků po uplynutí doby platnosti jejich certifikátu ve smyslu § 14 vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- nedostatečná úroveň opatření fyzické bezpečnosti (nesplnění stanovených minimálních požadavků pro příslušnou kategorii zabezpečené oblasti) ve smyslu § 3 odst. 2 vyhlášky č. 528/2005 Sb.,
- dokumenty ukládány mimo zabezpečenou oblast nebo v zabezpečené oblasti nižší kategorie ve smyslu § 24 odst. 6 zákona,
- nefunkční kontrolní systém vstupu do objektu (nebyl hlášen neoprávněný pokus o vstup) ve smyslu § 29 zákona,
- v zabezpečené oblasti kategorie Tajné nebyla nainstalována zařízení elektrické požární signalizace ve smyslu § 3 odst. 4 písm. c) vyhlášky č. 528/2005 Sb.

4.3.5 Nedostatky z oblasti průmyslové bezpečnosti

- neoznámení změny NBÚ údajů ve smyslu § 68 písm. c) zákona,
- bezpečnostní dokumentace podnikatele nebyla průběžně aktualizována ve smyslu § 98 zákona,
- nevrácení osvědčení podnikatele NBÚ ve smyslu § 68 písm. a) zákona,
- podnikatel nesplňoval stanovené podmínky (neměl platné osvědčení podnikatele) ve smyslu § 15 odst. 1 a odst. 2 zákona,

- neoznámení změn v bezpečnostní dokumentaci podnikatel, popř. podnikatel neaktualizoval dokumentaci podnikatele, ve smyslu § 98 zákona,
- poskytnutí utajované informace podnikateli, který nesplňoval zákonem stanovené podmínky pro tento přístup, ve smyslu § 15 zákona,
- podnikatel disponoval utajovanými dokumenty s vyšším stupněm utajení, přestože již nebyl držitelem osvědčení podnikatele, ve smyslu § 15 písm. b) zákona.

4.3.6 Nedostatky z oblasti informačních a komunikačních systémů

- k nakládání s utajovanými informacemi byl využíván informační systém, který nebyl certifikován, ve smyslu § 46 odst. 1 písm. b) zákona,
- neplnění bezpečnostní dokumentace informačního systému (např. neprovádění auditních záznamů, ne aktualizace antivirové ochrany, nesoulad dokumentace se skutečným stavem) ve smyslu § 34 odst. 6 písm. a), b) zákona.

4.3.7 Nedostatky z oblasti kryptografické ochrany

- nebyla řádně vedena evidence kryptografického materiálu a písemností, pracovníků kryptografické ochrany a provozní obsluhy ve smyslu § 37 odst. 5 zákona.

4.4 Strukturované rozhovory s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací

Při zpracování praktické části bylo dále využito vlastního kvalitativního výzkumu ve formě vedených strukturovaných rozhovorů s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací ústředního orgánu státní správy, kteří odpovídali na předem připravené otázky týkající se ochrany utajovaných informací. Interview byla vedena samostatně tak, aby byla minimalizována možnost vzájemného ovlivnění při formulaci odpovědi. Následně byly odpovědi v rámci přepisu interpretovány pro srovnání společně ke každému jednotlivě formulovanému dotazu.

Prvním z oslovených byl bezpečnostní ředitel a ředitel odboru bezpečnosti a krizového řízení Ing. Bc. Jiří Bednář. Následně bylo provedeno interview s vedoucí oddělení bezpečnosti odboru bezpečnosti a krizového řízení Ing. Janou Vorlíčkovou.

Otázka č. 1: Jak dlouho se problematice ochrany utajovaných informací věnujete?

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Této problematice se věnuji v podstatě 20 let, z toho 8 let z pozice bezpečnostního ředitele ústředního orgánu státní správy.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Problematice ochrany utajovaných informací se věnuji od roku 2004 do současnosti, vyjma tříleté pauzy, kdy jsem byla na rodičovské dovolené.

Otázka č. 2: Jakou ochranou utajovaných informací se na své pozici zabýváte?

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Vzhledem ke svému současnému pracovnímu zařazení se zabývám v podstatě všemi oblastmi ochrany utajovaných informací.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Od roku 2005–2011 jsem se zabývala převážně bezpečností informačních a komunikačních systémů, administrativní a personální bezpečností. V roce 2011 jsem přešla na vedoucí pozici, a proto má agenda byla rozšířena o všechny druhy ochrany utajovaných informací napříč zákonem č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti, v platném znění. Konkrétně je tím myšlena implementace požadavků zákona č. 412/2005 Sb. do reálných podmínek ústředního správního úřadu. Průmyslová a kryptografická ochrana utajovaných informací je zde řešena v minimálním rozsahu.

Otázka č. 3: Myslíte si, že je současná právní úprava ochrany utajovaných informací dostačující?

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Dle mého názoru je právní rámec nastaven správně. Jsou však oblasti, ve kterých je možné dosáhnout zlepšení. Mám na mysli zejména oblast pravidel pro bezpečnostní řízení, certifikace technických prostředků, informačních systémů, stanovení lhůt v bezpečnostním řízení apod.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Ano, dle mého mínění patří zákon č. 412/2005 Sb. mezi ty „zdařilejší“. Nicméně je nutné stále reagovat na aktuální trendy a požadavky, které sebou přináší nejen členství v EU a NATO, ale především digitalizace světa.

Otázka č. 4: Jak často a jakým způsobem je u Vás prováděna metodická nebo kontrolní činnost?

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Jednou za rok je prováděno povinné školení zaměstnanců, kteří jsou držiteli některé bezpečnostní prověrky. Dále například průběžně ověřuji podmínky splnění přístupu fyzických osob k utajované informaci stupně utajení vyhrazené, přehodnocují se přehledy míst a funkcí v kontextu s potřebou přístupu k utajovaným informacím, splnění povinnosti odpovědné osoby dle ust. § 67 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Kontrolní činnost je prováděna průběžně na základě předem stanoveného ročního kontrolního plánu, kontrolní činnost vykonávají pracovníci zajišťují ochranu utajovaných informací. Dále je kontrolní činnost zajišťována externím subjektem po delším časovém období nebo po výrazné změně legislativy upravující ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti.

Metodickou kontrolu provádí pracovníci Národního bezpečnostní úřadu v nepravidelných intervalech, a to zejména v oblasti bezpečnosti ochrany utajovaných informací EU a NATO. Pracovníci úřadu, kteří nosně řeší ochranu utajovaných informací se pravidelně účastní školení.

Otázka č. 5: Jakým způsobem u Vás probíhá povinné školení zaměstnanců a kdo ho provádí?

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Donedávna školení připravovala vybraná externí firma, ale loňské školení proběhlo on-line formou, které bylo plně v naší režii. Je důležité se na takové školení připravit a udělat si průřez celou agendou ochrany utajovaných informací. Jedině tak, se dá vyvarovat chyb.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Školení zaměstnanců úřadu probíhá prezenční formou. Školení před prvním přístupem utajované informaci zajišťuje bezpečnostní ředitel nebo vedoucí oddělení bezpečnosti (osoby určené odpovědnou osobou – v našem případě ministrem).

Opakované školení je ve většině případů zajišťováno externím školitelem. V době nepříznivé epidemiologické situace bylo školení realizováno e-learningem připraveným pracovníky ministerstva.

Otázka č. 6: **S jakými nedostatky se nejčastěji při metodické nebo kontrolní činnosti setkáváte?**

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Nejčastěji řešíme problémy s nenahlášením povinných údajů např. změna jména ze strany držitelů oznámení, administrativní pochybení ze strany odesílatelů utajovaných informací (chybný počet listů utajovaného dokumentu, neuvedený nebo chybný počet příloh), zajištění nepřetržité ochrany zabezpečené oblasti (PZTS, ostraha objektu apod.).

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

S nedostatky se většinou neseťkáváme, předchází se jim průběžnou kontrolní činností. Pokud je již nějaký nedostatek zjištěn, většinou se jedná o drobné nesoulady, které lze napravit bez dalších následků.

Otázka č. 7 **Jaký máte názor na uvedené počty zjištěných nedostatků při kontrolách NBÚ? (byl předložen graf č. 12 a 13)**

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Z předložené statistiky vyplývá, že chybovost v předmětné oblasti je poměrně vysoká. Z mého pohledu je to dost překvapivá informace. Gestor v oblasti, kterým je NBÚ provádí pochopitelně pravidelné kontroly i v mém útvaru, ale žádná zásadní pochybení neshledává.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Je jich hodně. Kontrolní činnost provádí kontroloři Národního bezpečnostního úřadu, kteří při své činnosti postupují velice detailně a nekompromisně. Jejich kontrolní činnosti zasahuje několik let zpátky i do období, za které již nemůžou příslušnou fyzickou nebo právní osobou sankcionovat. Agenda ochrany utajovaných informací je velice rozsáhlá a je podmíněna oproti jiným zákonům velkým počtem povinností. Při tomto množství se může stát a evidentně se i stává, že dojde snadno k jejich porušení/nenaplnění.

Otázka č. 8 **Co si myslíte, že stojí za tak velkým počtem zjištěných nedostatků?**

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Ochrana utajovaných informací je velmi rozsáhlou a složitou problematikou. Je zřejmé, že zjištěné nedostatky ovlivňuje bezesporu lidský faktor. Oprávněné osoby manipulují s utajovanými informacemi (dokumenty) a pokud tato osoba nemá dostatečnou praxi, není důsledná, pečlivá, anebo nemá snahu se samo vzdělávat, pak chyba na sebe nenechá dlouho čekat.

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

viz. odpověď otázka č. 7

Otázka č. 9 Máte nějaký návrh na snížení nedostatků zjištěných při kontrolní činnosti NBÚ?

Odpověď bezpečnostního ředitele:

Důležité je vědět, jaké máte povinnosti, ty vyplývají z právní úpravy. A když přeci jen nastane problém, základem je nepanikařit, nebát se zeptat, hledat návod, jak situaci vyřešit, popř. oslovit gestora pro ochranu utajovaných informací NBÚ, který provádí metodickou pomoc. Na ochranu utajovaných informací jsou kladeny dost velké nároky, proto je na místě důslednost. Vhodné je účastnit se seminářů, které provádí i externí firmy, a to i několikrát ročně, nechat si zpracovat audit (ale pozor, jaké materiály budu auditorům poskytovat).

Odpověď vedoucí oddělení bezpečnosti:

Bylo by vhodné zvýšit počet metodických kontrol prováděných Národním bezpečnostním úřadem.

5 Zhodnocení a doporučení

V této kapitole závěrečné práce byly vyhodnoceny výsledky zjištěných nedostatků z kontrolní činnosti a interview s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací.

5.1 Statistická analýza a její vyhodnocení

Z prvotního porovnání vyhodnocených dat ve sledovaném období 2010–2020, konkrétně z počtu a druhu provedených legislativních a organizačních změn a počtu provedených kontrol lze učinit následující závěry:

Zásadní změny v organizaci/systému provádění kontrolních činností v roce 2011 enormně navýšily počet provedených kontrol, což lze spatřovat v datech za rok 2011, ale také v roce 2012.

V následujícím roce, v roce 2013, došlo k cca 15% poklesu počtu provedených kontrol, který se stabilizoval na následující 4leté období, tedy až do roku 2016. Od roku 2017 následuje trend poklesu kontrolních činností, který de facto trvá až dodnes. Nejméně kontrol za sledované období bylo provedeno v roce 2020.

Lze usuzovat, že pomyslná křivka primárního nárůstu a následných poklesů, včetně mezi stagnace, počtu provedených kontrol ve sledovaném období do jisté míry reaguje na prováděné organizační a legislativní změny v oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací, zejména s ohledem na jejich počet, rozsah a související dopady na kontrolované subjekty. Poslední rok sledovaného období v tomto ohledu navíc odráží také zásadní vliv epidemiologické situace na území ČR, kdy přijatá protiepidemická opatření do jisté míry omezovala právě fyzické kontroly obecně.

Celkově bylo provedeno v tomto období 760 kontrol, ze kterých bylo jen 292 označeno, jako bezchybná kontrola, což odpovídá 38 % a zbývajících 62 % je s počtem 468 kontrol hodnoceno, jako kontrola se zjištěným nedostatkem, což zrovna není nízké číslo. Nejhorší výsledek kontrolního nálezu vykazuje rok 2018, kdy tzv. chybný nález byl konstatován u 90 % provedených kontrol. Z podkladových materiálů, a to i v důsledku velkého množství proměnných (množství kontrolovaných subjektů, jejich subjektivní podmínky, množství aktualizací souvisejících právních předpisů, množství nových povinností, rozsah kontroly...), nelze vyvozovat jednoznačné závěry k příčinám vysokého procenta zjištěných nedostatků právě v tomto období. Nicméně na

všechny kontrolované subjekty, až už se jedná o státní orgán, podnikatele či fyzickou osobu, se vztahují v rámci zabezpečení ochrany utajovaných informací stejné povinnosti plynoucí ze souvisejících právních předpisů, do té míry je tedy přímá specifikace kontrolovaného subjektu pro posouzení irelevantní.

5.2 Zjištěné nedostatky z kontrolní činnosti a případné příčiny

Vlastní komparace zjištěných nedostatků (chyb) z výstupu kontrolních orgánů, a to včetně příslušného ustanovení dotčených právních předpis, je podrobně uvedena v jednotlivých kapitolách části 4 bakalářské práce.

Uvedené přehledy poukázaly na skutečnost, že detekované nedostatky se v rámci sledovaného období let 2010–2020 dotýkaly komplexně všech oblastí zabezpečení ochrany utajovaných informací a prioritní oblast porušování právních předpisů při ochraně utajovaných informací tak jednoznačně určit nelze. Tento závěr podporuje i fakt, že jednotlivé oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací jsou na sobě vzájemně závislé, nutně se doplňují a k nezbytným činnostem/opatřením je nutno přistupovat komplexně.

Výsledky vyhodnocení oblastí kontrolních zjištění (resp. detekovaných nedostatků v jednotlivých oblastech – viz kap. 4.3.) byly konfrontovány se zkušenostmi oslovených expertů (viz kap. 4.4) a současně zkušenostmi řešitelky v oboru. Na základě uvedeného lze generalizovat následující závěry:

- Obecné nedostatky (např. k nestanovení stupně utajení, nevyznačení stupně utajení, nesplnění podmínek, nekontrolování dodržování podmínek, ...) – primární příčinu lze spatřovat v lidském faktoru – nedbalostní jednání odpovědných osob, nedostatečné personální zajištění, nedostatečné proškolení a dohled nad novými zaměstnanci/nezkušenost pracovníků, ...
- Personální bezpečnost (např. nesplnění zákonných podmínek přístupu k utajovaným informacím, chybné vyhotovení písemných záznamů, absence pravidelné kontrolní činnosti, ...) – primární příčinu lze opět spatřovat selhání lidského faktoru – nedbalostní jednání odpovědných osob, nedostatečné personální zajištění, nedostatečné proškolení a dohled nad novými zaměstnanci/nezkušenost pracovníků, ...

- Administrativní bezpečnost (např. nedodržování povinností týkající se manipulace s utajovanými dokumenty, jejich vedením, ukládáním) – primární příčinu lze opět spatřovat v selhání lidského faktoru – nedbalostní jednání odpovědných osob, nedostatečné personální zajištění, nedostatečné proškolení a dohled nad novými zaměstnanci/nezkušenost pracovníků, ...
- Fyzická bezpečnost (např. nesoulad s projektem fyzické bezpečnosti, provedení/nastavení fyzické bezpečnosti není v souladu s projektem fyzické bezpečnosti – příčinu lze spatřovat v selhání lidského faktoru – nedbalostní jednání odpovědných osob, nedostatečné personální zajištění nedostatečné proškolení a dohled nad novými zaměstnanci/nezkušenost pracovníků; a dále lze příčinu spatřovat v nedostatečném finančním zajištění kontrolovaného subjektu k zabezpečení povinností – zajištění fyzické bezpečnosti, mimo jiné předpokládá poměrně zásadní finanční náklady a ne vždy odpovědná osoba způsobí tuto příčinu ovlivnit.
- Průmyslová bezpečnost (např. neinformování NBÚ, nedodržení zákonem stanovených podmínek) – primární příčinu lze opět spatřovat v selhání lidského faktoru – blíže však nespecifikováno z důvodu absence zdrojových dat/zkušeností, neboť orgán veřejné správy řeší oblast průmyslové bezpečnosti jen v omezeném rozsahu.
- Oblast informačních a komunikačních systémů (např. užívání informačního systému bez certifikace, neplnění bezpečnostní dokumentace informačního systému) – příčinu lze spatřovat v selhání lidského faktoru – nedbalostní jednání odpovědných osob, nedostatečné personální zajištění, nedostatečné proškolení a dohled nad novými zaměstnanci/nezkušenost pracovníků; a dále lze příčinu spatřovat v nedostatečném finančním zajištění kontrolovaného subjektu k zabezpečení povinností – také zabezpečení této oblasti předpokládá poměrně zásadní finanční náklady a ne vždy je odpovědná osoba způsobí tuto příčinu ovlivnit.
- Kryptografická bezpečnost (např. chybně vedena evidence kryptografického materiálu a písemností, pracovníků kryptografické ochrany a provozní obsluhy, ...) – primární příčinu lze opět spatřit v selhání lidského faktoru – nedbalostní jednání odpovědných osob, nedostatečné personální zajištění, nedostatečné proškolení a dohled nad novými zaměstnanci / nezkušenost pracovníků, ...

V krátkosti lze shrnout, že za uvedenými kontrolou zjištěnými nedostatky stojí primárně, a to ve všech oblastech zabezpečení ochrany utajovaných informací, selhání lidského faktoru. Jako druhá možná příčina pochybení kontrolovaných subjektů, a to v oblasti zabezpečení fyzické bezpečnosti a oblasti informačních a komunikačních systému, bylo generováno nedostatečné finanční pokrytí plnění nezbytných povinností.

5.3 Doporučení a návrh řešení

V kontextu s vyslovenými závěry k možným příčinám zjištěných pochybení u kontrolovaných subjektů, které byly na konci předchozí kapitoly shrnuty do dvou specifikovaných okruhů, lze dále, a to opět na základě zkušeností oslovených expertů a současně zkušeností řešitelky, predikovat možná opatření, která budou logicky směřovat vůči kontrolovanému subjektu.

V oblasti pochybení z důvodu možného selhání lidského faktoru lze primárně hovořit o nastavení efektivní personální politiky. Dostatek pracovních míst pro výkon diskutované činnosti a dále obsazení těchto míst odpovídajícím kvalifikovaným personálem je prvním základním předpokladem pro řádný výkon povinností stanovených zákonem, souvisejícími prováděcími předpisy, včetně těch interních. Dále erudované, komplexní a hlavně pravidelné proškolení dotčených osob (nikoliv pouze formální), včetně odpovídajícího dohledu nad nezkušenými, a samozřejmě navazující důsledná vnitřní kontrolní činnost nad výkonem povinností (ve všech oblastech a na všech úrovních činností v rámci zabezpečování ochrany utajovaných informací), a to plánovaná i namátková a samozřejmě i následná v případě zjištěných nedostatků, včetně případných odpovídajících sankcí, je dalším neméně důležitým krokem/opatřením, jak nedostatkům předejít a případně řádně a včas docílit nápravy zjištěného.

Pro úplnost je vhodné doplnit, že i ze strany NBÚ, byť z pozice kontrolního orgánu, je poskytována metodická pomoc všem kontrolovaným subjektům, a to formou osobních, telefonických a písemných (i emailových) konzultací. Navíc tato činnost poskytuje samotnému NBÚ zpětnou vazbu ve formě možných podnětů k aktualizacím, podrobnějším rozborům, vydávání stanovisek a úpravám v oblasti úpravy právních předpisů, vlastních postupů apod.

V oblasti pochybení jako možných důsledků nedostatečného finančního pokrytí povinností, lze deklarovat jedno základní pravidlo/opatření – nezbytná analýza předpokládaných finančních nákladů na zabezpečení požadovaných povinností (finanční

pokrytí vlastních pracovních míst, odborných činností konaných externími subjekty – např. bezpečnostních projektů, poradenství apod.; nákup nezbytného materiálu a techniky, ...) a řádné a včasné zabezpečení identifikovaného nezbytného objemu financí.

V této oblasti je vhodné pro úplnost doplnit, že ne všechny povinné/kontrolované subjekty, resp. odpovědné osoby, mají stejné možnosti odpovědně zajistit navržené opatření, vezmeme-li v úvahu zejména dotčené orgány státní správy a jejich organizační složky, které jsou plně závislé na objemu finančních prostředků přidělených v rámci státního rozpočtu.

6 Závěr

Bakalářská práce zaměřená na problematiku ochrany utajovaných informací v České republice, a to ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, a dalších souvisejících předpisů, byla při zpracování determinována hlavní myšlenkou – posoudit úroveň implementace právních předpokladů/požadavků do praxe, a to v intencích vyhodnocení nejčastějších nedostatků při zabezpečování ochrany utajovaných informací, zjištěných kontrolními orgány, a navrhnout případná odpovídající opatření k jejich předcházení, a to vše v souladu s metodikou předestřenu v kap. 2 předkládané práce.

Teoretická část obsažená v kap. 3 poskytla ve svém úvodu krátký náhled do historie samé problematiky ochrany utajovaných informací a jejího vývoje. Následoval přehledný rozbor jejího platného a účinného právního rámce účelově zaměřený na práva a povinnosti dotčených subjektů a institucionální zajištění a završený přehledem sankčních opatření.

Pro ucelenější náhled byla bakalářská práce v kap. 4, resp. v úvodu své praktické části, zaměřena, byť úzkoprofilově s ohledem na předpokládaný rozsah vypovídající informace, na procesní postup zajištění přístupu k utajované informaci stupně utajení „Vyhrazené“. Následoval výsledný přehled zpracovaných dat včetně příslušného kontrolního orgánu, a to dat k uskutečněným legislativním a organizačním změnám a dat ke zjištěným pochybením v oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací, a to vše co do statistiky a věcného obsahu za jednotlivá zkoumaná období let 2010-2020. Výsledné přehledy zjištěných pochybení za kompletní sledované období byly posléze přiřazeny k jednotlivým identifikovaným oblastem ochrany utajovaných informací, což v následné fázi zpracování bakalářské práce primárně umožnilo upřesnit věcné zaměření strukturovaných interview s erudovanými odborníky na ochranu utajovaných informací.

Konečné výstupy z praktické části a jejich vzájemná konfrontace umožnily ve svém konečném důsledku formulovat v kap. 5 předkládané práce jasné závěry týkající se možných příčin zjištěných pochybení u kontrolovaných subjektů v oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací a současně tak i návrhy možných opatření k jejich předcházení a případnému odstranění.

V první řadě výsledky práce poukázaly na skutečnost, že pochybení zjištěná kontrolním subjektem se bez rozdílu dotýkají kompletně všech oblastí zabezpečení ochrany utajovaných informací a prioritní oblast porušování právních předpisů při ochraně utajovaných informací tak jednoznačně určit nelze. Tento závěr podporuje i fakt, že jednotlivé oblasti zabezpečení ochrany utajovaných informací jsou na sobě vzájemně závislé, nutně se doplňují a k nezbytným činnostem/opatřením je nutno přistupovat komplexně.

Dále bylo možno na základě shrnutí výsledků zkonstatovat, že vlastní příčiny jednotlivých pochybení, a tedy i případná nápravná opatření, je nutno hledat výlučně ve vnitřních dispozicích kontrolovaných osob/subjektů.

Pomyslnou první příčku možných identifikovaných příčin zaujal faktor lidského selhání (ať už osob odpovědných či osob nakládajících s utajovanými informacemi). Uvedené možné příčině odpovídají možná adekvátní opatření v podobě nastavení efektivní personální politiky v podobě dostatečného a odpovídajícího personálu a dále souvisejícího organizačního zázemí v podobě erudovaného, komplexního a pravidelného proškolení dotčených osob, včetně odpovídajícího dohledu nad nezkušenými, a samozřejmě navazující důsledná a odpovídající vnitřní kontrolní činnost nad výkonem povinností, včetně případných sankčních opatření.

Jako druhá možná příčina pochybení kontrolovaných subjektů, a to v oblasti zabezpečení fyzické bezpečnosti a oblasti informačních a komunikačních systému, bylo generováno nedostatečné finanční pokrytí plnění nezbytných povinností. Jak již bylo v kap. 5 předkládané práce uvedeno, uvedené příčině pochybení lze předcházet pouze řádným a včasným zpracováním komplexní analýzy předpokládaných finančních nákladů na zabezpečení požadovaných povinností a následným řádným a včasným zabezpečením identifikovaného nezbytného objemu financí.

Je vhodné pro úplnost uvést, že ne všechny povinné/kontrolované subjekty, resp. odpovědné osoby, mají stejné možnosti odpovědně zajistit navržené opatření vezmeme-li v úvahu zejména dotčené orgány státní správy a jejich organizační složky, které jsou plně závislé na objemu finančních prostředků přidělených v rámci státního rozpočtu.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní publikace

ADAMOVIČ, K., SOUKUP, L. *Prameny k dějinám práva v českých zemích*. 2 vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 362 s. ISBN 978-80-7380-271-4.

DVOŘÁK, J., CHROBÁK, J. *Zákon o ochraně utajovaných informací a o bezpečnosti způsobilosti. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. s. 480. ISBN 978-80-7598-016-8.

FÍK, P., *Metodika správy utajovaných dokumentů*. Praha: Institut pro správu dokumentů, z. s. 2020. 250 s. ISBN 978-80-907792-0-4.

FUREK, A., ROTHANZL, L. *Zákon o svobodném přístupu k informacím a související předpisy: komentář*. Praha: Linde, 2011. 1032 s. ISBN 978-80-7201-868-0.

HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 1481 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část.*, 9. vydání. Praha: C. H. Beck. 2016, s. 599, ISBN 978-80-7400-624-1.

SLÁDEČEK, V., POUPEROVÁ, O. a kol. *Správní právo – zvláštní část (vybrané kapitoly)*, Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o. 2011, 416 s. ISBN 978-80-8712-806-6.

7.2 Internetové zdroje

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Obecně k personální bezpečnosti* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/ochrana-utajovanych-informaci/personalni-bezpecnost-oznameni-pro-v-osvedceni-d-t-pt-certifikaty/1043-obecne-k-personalni-bezpecnosti/>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Bezpečnostní řízení* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/ochrana-utajovanych-informaci/personalni-bezpecnost-oznameni-pro-v-osvedceni-d-t-pt-certifikaty/1035-bezpecnostni-rizeni/>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Bezpečnostní řízení* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/bezpecnostni-zpusobilost/881-bezpecnostni-rizeni/>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *O nás* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/>.

NÚKIB, Národní úřad pro kybernetickou bezpečnost. *O NÚKIB* [online]. [cit. 2021-09-04]. Dostupné z: <https://www.nukib.cz/cs/o-nukib/>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *O nás* [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/o-nas/955-o-nas/#otazka06>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zprávy o činnosti NBÚ* [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu/>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2010* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2011* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2012* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2013* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2014* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2015* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2016* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2017* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2018* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2019* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/inormacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

NBÚ, Národní bezpečnostní úřad. *Výroční zpráva o činnosti NBÚ za rok 2020* [online]. [cit. 2021-12-28]. Dostupné z: <https://www.nbu.cz/cs/informacni-centrum/povinne-zverejnovane-informace/906-vyrocní-zpravy-o-cinnosti-nbu>.

System ASPI – stav k 25.8.2021 do částky 134/2021 Sb. a 21/2021 Sb.m.s. Důvodová zpráva k zákonu č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti – LIT25674CZ – poslední stav textu.

7.3 Právní předpisy

Listina základních práv a svobod.

Zákon č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Narizení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznam utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 317/2004 Sb., o významných informačních systémech a jejich určujících kritériích, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 523/2005 Sb., o bezpečnostní způsobilosti a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 525/2005 Sb., o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 363/2011 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 405/2011 Sb., o průmyslové bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 432/2011 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací, ve znění pozdějších předpisů.

8 Seznam tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 – Podmínky přístupu fyzické osoby k utajované informaci	23
---	----

8.2 Seznam grafů

Graf 1 – rok 2010.....	45
Graf 2 – rok 2011.....	46
Graf 3 – rok 2012.....	48
Graf 4 – rok 2013.....	49
Graf 5 – rok 2014.....	50
Graf 6 – rok 2015.....	52
Graf 7 – rok 2016.....	53
Graf 8 – rok 2017.....	55
Graf 9 – rok 2018.....	56
Graf 10 – rok 2019.....	57
Graf 11 – rok 2020.....	58
Graf 12 – rok 2010–2020.....	59
Graf 13 – rok 2010–2020 (jednotlivá období).....	59

8.3 Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
NATO	Severoatlantická aliance
NBÚ	Národní bezpečnostní úřad
NÚKIB	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

Přílohy

Příloha č. 1 – Seznam odpovědných osob	82
Příloha č. 2 – Újmy zájmu České republiky	83
Příloha č. 3 – Oznámení (vzor).....	86
Příloha č. 4 – Žádost o vydání oznámení fyzické osoby (vzor).....	87
Příloha č. 5 – Prohlášení fyzické osob o svéprávnosti (vzor).....	88
Příloha č. 6 – Ověření věku (vzor).....	89
Příloha č. 7 – Poučení (vzor)	90

Příloha č. 1 – Seznam odpovědných osob

Seznam odpovědných osob citovaných v § 2 písm. e) bod 1-14 zákona

Odpovědnou osobou je:

1. u ministerstva ministr,
2. u jiného ústředního správního úřadu ten, kdo stojí v jeho čele,
3. u organizační složky státu, zřízené jinou organizační složkou státu ten, kdo je odpovědnou osobu u organizační složky státu vykonávající funkci jejího zřizovatele,
4. u dalších organizačních složek státu ten, kdo stojí v jejich čele,
5. u Bezpečnostní informační služby a Vojenského zpravodajství ředitel,
6. u České národní banky guvernér,
7. u kraje ředitel krajského úřadu,
8. u hlavního města Prahy ředitel Magistrátu hlavního města Prahy,
9. u městské části hlavního města Prahy tajemník úřadu městské části, a není-li jej, starosta městské části,
10. u statutárního města tajemník magistrátu,
11. u dalších měst a obcí tajemník úřadu, a není-li jej, starosta,
12. u organizační složky územního samosprávného celku ten, kdo je odpovědnou osobou u územního samosprávného celku vykonávajícího funkci jejího zřizovatele,
13. u právnických osob neuvedených v bodech 6 až 11 statutární orgán: jedná-li podle zvláštního právního předpisu (Obchodní zákoník) jménem těchto jiných právnických osob více osob, které jsou statutárním orgánem, nebo osoba, která statutárním orgánem není, pak je odpovědnou osobou pouze ta z nich, která je jednáním ve věcech upravených tímto zákonem pověřena, a
14. podnikající fyzická osoba (§ 2 odst. 2 obchodního zákoníku)

Příloha č. 2 – Újmy zájmu České republiky

Újma zájmu České republiky	stupeň utajení
<p style="text-align: center;">mimořádně vážná</p> <ul style="list-style-type: none"> a) bezprostřední ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti nebo demokratických základů ČR, b) rozsáhlé ztráty na lidských životech nebo rozsáhlé ohrožení zdraví obyvatel, c) mimořádně vážné nebo dlouhodobé poškození ekonomiky České republiky, d) značné narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky, e) mimořádně vážné ohrožení významných bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb, f) mimořádně vážné ohrožení činnosti Organizace Severoatlantické smlouvy, Evropské unie nebo členského státu, g) mimořádně vážné ohrožení bojeschopnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie, nebo h) mimořádně vážné poškození diplomatických nebo jiných vztahů České republiky k Organizaci Severoatlantické smlouvy, Evropské unii nebo členského státu 	<p>přísně tajné</p>
<p style="text-align: center;">vážná</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti a demokratických základů České republiky b) značnou škodu České republiky ve finanční, měnové nebo hospodářské oblasti 	<p>tajné</p>

<ul style="list-style-type: none"> c) ztráty na lidských životech nebo ohrožení zdraví obyvatel d) narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti České republiky e) vážné ohrožení bojeschopnosti ozbrojených sil české republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie, f) vážné ohrožení významných bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb, g) vážné ohrožení činnosti Organizace Severoatlantické smlouvy, Evropské unie nebo členského státu h) vážné narušení diplomatických vztahů České republiky k Organizaci Severoatlantické smlouvy, Evropské unii nebo členskému státu nebo jinému státu, nebo i) vážné zvýšení mezinárodního napětí 	tajné
<p>prostá</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zhoršení vztahů České republiky s cizí mocí b) ohrožení bezpečnosti jednotlivce c) ohrožení bojeschopnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie, d) ohrožení bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb, e) ohrožení činnosti Organizace Severoatlantické smlouvy, Evropské unie nebo jejich členského státu, f) zmaření, ztížení anebo ohrožení prověřování nebo vyšetřování zvláště závažných zločinů nebo usnadnění jejich páchání g) vznik nezanedbatelné škody České republice, nebo h) závažné narušení ekonomických zájmů České republiky 	důvěrné
<p>nevýhodné pro zájmy</p> <ul style="list-style-type: none"> a) narušení činnosti ozbrojených sil České republiky, Organizace Severoatlantické smlouvy nebo jejího členského státu nebo členského státu Evropské unie, 	vyhrazené

<p>b) zmaření, ztížení anebo ohrožení prověřování nebo vyšetřování ostatních trestních činů než uvedených v odstavci 4 písm. f) nebo snadnění jejich páčání,</p> <p>c) poškození významných ekonomických zájmů České republiky nebo Evropské unie nebo jejího členského státu,</p> <p>d) narušení důležitých obchodních nebo politických jednání České republiky s cizí mocí, nebo</p> <p>e) narušení bezpečnostních operací nebo činnosti zpravodajských služeb.</p>	<p>vyhrazené</p>
---	-------------------------

Příloha č. 3 – Oznámení (vzor)

Příloha č. 3 k vyhlášce č. 363/2011 Sb.

Vzor

Označení subjektu

(uvede se název a sídlo orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby)

O Z N Á M E N Í

o splnění podmínek pro přístup k utajované informaci stupně utajení
Vyhrazené (§ 6 zákona č. 412/2005 Sb.)

NOTICE

*of compliance with conditions for access to RESTRICTED classified
information (§ 6 of the Act N. 412/2005 Coll.)*

Jméno a příjmení

Name and surname

Rodné příjmení

Maiden name

Datum narození

Date of birth

Místo narození

Place of birth

Státní občanství

Citizenship

V(In)..... Dne (Date)

Splnění podmínek uvedených podle § 6 odst. 2 zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů, ověřil a oznámení vydal:

Compliance with conditions according to § 6 par. 2 of the Act N. 412/2005 Coll., on the protection of classified information and security eligibility, has been verified by and the Notice has been issued by:

Jméno a příjmení

Name and surname

Podpis

Signature

Otisk razítka

Stamp

Příloha č. 4 – Žádost o vydání oznámení fyzické osoby (vzor)

Vzor

Žádost o vydání oznámení fyzické osoby

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Místo narození:

Pro stupeň utajení:

Zdůvodnění nutnosti přístupu k utajované informaci:

.....
.....
.....
.....
.....

.....
Datum a podpis fyzické osoby

Příloha č. 5 – Prohlášení fyzické osob o svéprávnosti (vzor)

Příloha č. 1 k vyhlášce č. 363/2011 Sb.

Vzor

PROHLÁŠENÍ FYZICKÉ OSOBY O SVÉPRÁVNOSTI

(§ 7 zákona č. 412/2005 Sb.)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Adresa místa trvalého pobytu:

1. Prohlašuji, že **jsem – nejsem*** plně svéprávný/á.
2. Prohlašuji, že jsem v minulosti **byl/a – nebyl/a*** omezen/a ve svéprávnosti.
3. V případě, že jste se v bodě 1 vyjádřil/a záporně nebo v bodě 2 kladně, uveďte:

a) Název soudu, který příslušné rozhodnutí vydal:

.....
.....

b) Číslo jednacích rozhodnutí soudu:

.....
.....

c) Časové období, po které jste byl/a omezen/a ve svéprávnosti:

.....
.....

V dne

.....
Podpis

*Nehodící se škrtněte

Příloha č. 6 – Ověření věku (vzor)

Vzor

Označení subjektu

(uvede se název a sídlo orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby)

O V Ě Ř E N Í

věku jako podmínky pro přístup k utajované informaci stupně utajení
VYHRAZENÉ

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Číslo občanského průkazu
nebo cestovního pasu:

Splnění podmínky dosažení alespoň 18 let věku uvedené v § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti ověřil:

Jméno a příjmení:

Podpis:

Otisk razítka:

Praha,

Příloha č. 7 – Poučení (vzor)

Příloha č. 4 k vyhlášce č. 363/2011 Sb.

Vzor

Označení subjektu

(uvede se název a sídlo orgánu státu, právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby)

POUČENÍ

Podle § 9 odst. 1 /§ 11 odst. 2* zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

BRIEFING

According to § 9 par. 1 /§ 11 par. 2 of the Act N. 412/2005 Coll., on the protection of classified information and security eligibility*

Níže uvedená osoba byla seznámena s jejími právy a povinnostmi v oblasti ochrany utajovaných informací. Byla seznámena s obsahem zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a s obsahem prováděcích právních předpisů. Byla seznámena s povinnostmi, které jsou stanoveny v § 65 a § 66 odst. 1 zákona, zejména s povinností:

The person named below has been briefed on his/her rights and duties in the area of protection of classified information. He/she has been acquainted with the content of the Act N. 412/2005 Coll., on the protection of classified information and security eligibility (hereinafter “the Act“), and with the content of implementing legal regulations. He/she has been acquainted with duties laid down in § 65 and § 66 par. 1 of the Act, in particular with the following:

- a) dodržovat stanovené povinnosti při ochraně utajovaných informací,
a) to comply with imposed obligations in protecting classified information;

- b) zachovávat mlčenlivost o utajované informaci, k níž má nebo měla přístup, pokud není této povinnosti oprávněným orgánem zproštěna,
b) to hold classified information in confidence, to which he/she has or had access, unless he/she has been released from this duty by the responsible authority;

- c) neumožnit přístup k utajované informaci neoprávněné osobě.
c) to prevent access by unauthorized persons to classified information.

Dále byla seznámena se všemi následky porušení povinností stanovených zákonem, zejména s nebezpečím trestního stíhání nebo uložení sankce za spáchání správního deliktu.

Further he/she has been briefed on all consequences arising from the breach of duties imposed by the Act, in particular on the danger of a criminal prosecution or imposing sanction for committing an administrative infraction.

Níže uvedená osoba **byla – nebyla*** seznámena s předpisy NATO

byla – nebyla* seznámena s předpisy EU

byla – nebyla* seznámena s předpisy WEU

The person named below:

*has been – has not been** briefed on the regulations of the NATO

*has been – has not been** briefed on the regulations of the EU

*has been – has not been** briefed on the regulations of the WEU

V(In)..... dne (Date).....

Poučení provedl

The briefing made by

Jméno a příjmení

Name and surname

Podpis

Signature

Otisk razítka

Stamp

Poučená osoba

The briefed person

Jméno a příjmení

Name and surname

Datum narození

Date of birth

Číslo osvědčení fyzické osoby/*

*Number of Certificate of Security
Clearance/**

Datum vydání oznámení

Issuance date of notice

Podpis

Signature

*Nehodící se škrtněte